omnibus.donec euulso scismate/pax plan
tetur. Nō si mirabūtur forsan aliq ex aliter
affectatis vñ nob ista licent/attendant po
tius q hāc nobis legem facit ipa q legē ne
scit/dura necessitas.imo et filialis pietas q
p medios etiam ignes ⁊ gladios/mrēm ta/
lem ita collaborātem/eripe conaret. Ecce
morbus inueteratus ⁊ putridus q ex fomī
tis leuioribꝫ indetrioꝛa quotidie velut can
cer serpit.si ergo ferramentuꝫ cauterisans
adhibeatur/nullus recte culpaueritur. De
mum cū p hac neutralitate in vnū tractan
da / principes ac magnates vtriusqꝫ obie/
cōmoda celeritate congregari non possent
nl'los suo quesumus cōtēptui deputet ius
ptis nr̄e/quā pbabilissima rōe plibat⁹ pge
nitor noster et nos hacten⁹ fuim⁹ insecuti/
in hac neutralitate cōdemnatum vel depl'/
sum /cū nūc ñ de iure huius vel illius / sed
decedendo iuri vero vel p̄tenso / p vnione
cōsequēda res agatur. Quāobrem vos
omnes et sil'es hortamur in xpo, et p eaꝫ q
de immaculata spōse sue eccie laceratiōe fe
da.cōpassionem geritis obtestamur arripi
te nobiscū validū hoc et efficax sicut expe/
cramus in dei ꝓtute pestis huius extermi/
niū vt denegatio hec obie vtriqꝫ cōtenden/
tiū/afferat nob tandē ppetuam vnanimē/
q obiam sub vno ⁊ certo xpi vicario/qua
tinus seruiamus deo in pulcritudine paq
et req̄ie opulenta. In quoꝫ omniū fidē ⁊ te
stimoniū pñtes literas nostri sigilli fecim⁹
munimine roborari. Datū pisius die. xij.
Januarij. Anno dñi. Mcccc.vij. et regni
nr̄i.xxviij. Finit.

Eiusdem sermo habitus coram concilio Cōstantieū.in dominica qua erat festum sancti Anthonij.

Nuptie facte sunt in chana gali/
lee et erat mater ihu ibi Scrip/
tum est originaliter Jo.ij.⁊ re ci
tatiue in euangelio dñice currē/
tis/qō ad hōnorem gloriosissimi pr̄is An
thonij cuius hodie celebritas agit inferius
deducetur. Sed dum nuptie facte sunt in
chana galilee.erat mater ihu ibi/Assis ⁊ tu
pia mater ihi nobiscū in hoc sacro concilij
loco vbi est mistice chana galilee/vbi alle/
gorice fiunt nuptie Interptatur enim cha
na zelus/et galilea transmigratio. Est autē
hic zelus transmigratiōes.sed quo et vnde
Mimirū ex hoc mūdo ad patrem/ex chana
in hierl'm que edificatur vt ciuitas qꝫ pere
grinamur a dño nec habemus hic ciuitatē
maneutem sed futuram inquirim⁹/que est
hierusalem mater nostra. Vides inq̄t bñ/
dictissima mater ihu.quemadmodum cele
bratur sinodaliter in hac mistica chana ga
lilee in hoc sacro ꝓcilij loco/dignissima nu
ptiarū xpi iesu filij tui et ecclesie copulatio.
Ad q̄d tra⁊ sane qtūs eccia sponsa agni/ne
q laceretur amplius scismate / neq detur
petur erroribꝫ/neq deformata maneat vi/
cioꝫ feditate. Assis igitur ad has nupti
as o Maria. Assit et filius tuus ihus cum
discipulis suis sctis omnibus/inuitat⁹ pci
bus a nobis.quo adueniente cōmutek ob/
secramus apud nos assidentes in his nup
tijs/aqua grauis et insipida sapientie ter/
rene animalis ⁊ diabolice.in vinū optimū
sapientie salutaris/qō nos ebria quadam
sobrietate letificet/coꝫ roboret et sit in nob
vinum germinans virgines/hoc est virgi/
nales puras ⁊ integras affectiones.imple/
antur ydrie cordium aqua lacrimose com/
punctionis. Fiat hoc intercedente te o sa/
cer heremi cultor Anthoni gloriosissime
fili matris eccie ac in vniuersa terra nomi/
natissime cuius hodie solennitas celebrat
Fiat et hoc insinuante ⁊ petente te beatissi
ma et misericordissima mater Jesu mr̄ salu
tis/quā ideo salutamus/depmentes suauis
simū illud gabrielis epithalamiū dū in pa
latio virginalis vteri tui nupsit humanita
ti diuitas. Aue gratia plena dominus te/
cum Nuptie facte sunt in chana galilee
et erat mr̄ Jesu ibi/Si dicam q sentio pa
tres aplici patres deo amabiles ⁊ spectabi
les dñi/tanta misterioꝫ pñtis euāgelij ma
iestate tanta dicēdoꝫ numerositate suffun
ditur et p̄mitur mee mentis acies inualida
vt quid p̄mum dicam quid omittam vtrdi
scerno Cadit in me illud narcissi philoca/
pti/iuuenis apud nasonem ⁊ ad fontem in
opem me copia fecit Ecce nuper in ipo me
ditationis mee secreto dum pñtis euange
lij verbis intenderem apparuit ipm velut
fons illimis ⁊ nitidus/fons vite verbū dei
in excelsis.tanq̄ p̄terea speculum quoddā
purissimum sine macula. tersissimumq /⁊

tale quale dicunt aliqd̄ esse spectiui in q̄ re
lucent ex vnius corpis obiectu q̄tuor ima
gines speculo non fracto ¶ Visa est nem
pe mihi respicienti p̄sens euangelium qua
druplex expositionis sacre scripture facies
q̄ i totidē decore virgies/filie celestis sapien
tie/quarum nomina et officia quidam me
tro comp̄hendit dicens. ¶ Littera gesta
docet quid credis allegoria. Moralis q̄d
agas quo tendas anagogia. His itaq̄ q̄tu
or imaginibus insignitur fons et speculus
sapientie diuine/his quatuor faciebus or
natur in vtroq̄ testamento sacra scriptura
sicut figurat Ezechielis visio in animalib̄
et in rotis. Hec nempe duo testamēta sunt
velut si sit rota in medio rote. Allegoria fi
dem/anagogia spem/moralitas caritatem
littera simul tria hec docet et edificat. Pru
dentiam allegoria in fide. Fortitudinem a
nagogia in spe. Temperantiam moralitas
in caritate Iusticiam littera sub appropri
atione quadam tradit. Sapientia enim cu
ius sunt filie/sobrietatem et prudentiam do
cet et iusticiam et virtutem. i. fortitudinem
ait sapiens ¶ Queret aliquis quorsū ista
et quid obscurum hoc sibi velit exordium
respectu thematis huius ¶ Nuptie facte
sunt in chana galilee et erat mater Iesu ibi
Dicam vt potero diuersas siquidem nup
tias intuitibus mee cōsiderationis oppo
nebat quadruplex ista species expositiōis
sacre scripture/quasi tetras virginalis/sua
dens vna quecq̄ virgo quatin⁹ de suis nu
ptiis p̄mum et potissimum haberet verbū
¶ Littera corporales nuptias
¶ Allegoria spiūales et sacramentales
¶ Moralitas sensuales
¶ Anagogia eternales obicetebat.
¶ Dicendat littera corpales nuptias hono
rabiliores esse q̄s diis hodie signorū suorū
exordio/suaq̄ p̄sentia cū matre et discipu
lis honorans consecrauit/quarum fuit p̄
or institutio in paradiso terrestri. nondū in
nocentie statu de p̄dito/quando ꝓphetauit
patriarcha primus adā ꝓterea relinq̄t hō
patrem suum et matrem suam et adherebit
vxori sue et erunt duo in carne vna et certa.
Per quas nuptias impletur mūdus obe
diendo p̄me iussioni. Crescite et multipli
camini et replete terram ¶ Dic igitur tu p̄
dicatur⁹/quales hodierne et qualiū p̄sōa
rum fuerint nuptie. et si Johes euangeli
ste, put opinati sunt aliqui qua rōne potu
it dici virgo si nubere disposuit Cur ibi fu
erit mater Iesu que vagari que misceri cum
ludentibus non nouerat. Cur illic inuita
ti ihs et discipuli/quibus sobrietas et mo
rum grauitas erat amicissima/et quales di
scipulos cum nondum p̄dicaret/habebat.
Nunquid virginalis Marie sponsus Jo
seph interfuit/et si non/que ratio/si sit/ cur
tacetur. Cur velut austere/respondit Jes⁹
matri verecunde petenti et dicenti Vinum
non habent/quid mihi et tibi mulier non
dum venit hora mea. Nora qualis erat il
la christe tanq̄ aliqua tu fati necessitate te
nerer⁹. Expone p̄terea quale fuerit vinum
illud et qualiter ex aqua factum. et si rubeū
fuerit iuxta illud. Aque erubescunt vdzie.
Cur vinum bonum et ita inebriatuū ꝓpi
nauit conuiuis Jesus/qui postmodū iuſ
sit vt non grauarentur corda nostra crapu
la et ebrietate/de qua tamen ebrietate loq̄
tur hic ad sponsum architriclinus quasi ñ
reprobet eā in conuiuiis sed suaderet Om
nis homo primum bonum vinum ponit
et cum inebriati fuerint tunc id quod dete
rius est ¶ Rursus habet questionem si nu
ptie Joseph et Marie fuerint tempore suo
hodierna more iudeorū et pene omnigenti
iū solenniter celebrate qd̄ vtiq̄ faciēdū eē
videtur. Nō enim fuit claudestinum matri
monium sed legittimum. itaq̄ Joseph p⁹
desponsationem Marie in hierusalem pri
mo suscepit eam Postmodum in familia
rem conuictum more gentis sue secō/dein
tertio post annunciationem angelicam io
seph super ea certificatus a maria et ab an
gelo in somnis fecit iuxta tectum euangeli
cum sicut p̄cepit ei angelus et accepit mari
am cōiugem suum. accepit intelligeritu so
lenni nuptiarum que acceptio dicitur con
uentio illa/De qua Matthaeus Antequā
conuenirent inuenta est. non dubium. qui
a Joseph/habens in vtero de spiritu sācto
Non quidem ex vteri tumore cognouit ꝶ
Joseph eorum honore saluo qui opposi
tum scripsisse et pinxisse videntur. Quid
enim scandalosius apparuisset iudeis cō
nenientibus ad celebritatem nuptiarū ma
rie q̄ videre tumescentem eius vterum.
Sed hec in epla quadam sup celebratiōe
virginalis coniugij Joseph et Marie/la
tius notata sunt. Postremo q̄re ōr hoc ini
tiū eē signorū q̄ fec̄ ihs. nūq̄d antea caruis
se miraculis. nūq̄d ociosⁿ fuisse credēd⁹ est.

Sermo factus in die

y ¶ Littera virgo sēper integerrima/quia sem per verissima/ceteris autoritate prior qua vacillante reliquę non subsisterent/cōqui/rere suadebat hec et similia/dum soror eius allegoria profundissimo intelligentie spiritu plena subintulit. Proferende sunt/crede mihi spūales sacrales q̄ nuptie/q̄ sunt xpi sponsi ad ecclam sponsam/quarū fit cōuiuium in templo eccle/cōione panis et vini in sacramento altaris/he fuerī initiate in primo instāti incarnationis in thalamo vterivirginalis/ratificate in instanti mortis christi p aquā z sanguinē et cōsumabūtur i instanti eternitatis p felicitatē ppetuā Unde sicut res pfectior est q̄ sit signū eius sic has nuptias digniores cē q̄ corpales fateri necesse est. Ulū quid dicit aplus de corpalibus nuptijs audi. Sacrm inq̄t hoc magnū est signū/signū. s. rei sacre sz q̄liter et quōrī xpo dico z eccia. Figuratur celebriter hec ōspōsatio in solēnitate dedicationis timpli materialis/et exprimitur a Johe in Apocalip. dū dicit se visse bierlm nouam descēdentē ō celo tāq̄ spōsā ornatā viro suo. ¶ Qualiter aūt mrioniū ade p statu innocētie si ñ peccasset/quō pterea virginale cōiugiū ioseph et marie nunq̄ cōsumatum/psignauerint sacraliter mrioniū xpi cū eccia docere/paratus sum/dicit allegoria/si z dū studio sitas speculatrix familiaris nra q̄siuerit

Pausare videbat allegoria dū verbū sum/psit soror eius moralitas prudētissima z tota fm nomē suū morigera/suadēs commemorari debere nuptias sensuales. Nō quidē vt exerceant (pcul hec impietas) sed vt fugiant ab hoibus/q̄ in abominabili pstibulo cōcupie/z in volutabro luti carnalis fedissimo spurcissimoq̄ fiūt/dum cōtrahit animalis hō cū sensualitate seu cōcupiscentia sensuali. Initiat aūt mrioniū hoc adulteriū in illecebrosa cogitatione. Ratificat i consensu vero vel interpretatiuo. Consūmatur in ope voluptatis libidinose/q̄ feda est/q̄ deformis feralis z sordida/exosa tandem z penosa. Propterea singulariter pcepit Isaac Jacob filio suo ne accipet vxorē de genere chanaan. Chanaan interptatur erubescens. Et q̄d erubescendū q̄so magis ipa libidinū vili voluptate cuius sunt exitus odiosi tristes et amari qui plus aloes q̄ mellis habent. Figurat hoc nob Amon qui nimio amore sororis sue Thomar succensus/procurauit eius cōcubitum sedulario ope cōsumato audi q̄d seqnit. et exosam habuit eam. ita vt maius eēt odiū quo eam oderat. amore q̄ eam dilexerat. Fugiē das igit doce tu nuptias istas iq̄t moralitas q̄m euenit sp i eis illud machabeorū. Conuerse sunt nuptie in luctū/z vox musicorū in lamentū. Ecce tamē q̄ repleuerūt mundū sordibus suis q̄m corrupit ois caro viā suam ita vt q̄ i apto z q̄i occulto fiūt turpe sit dicere ita vt vix etiā in cōfessiōe possint exprimi nisi obstetricāte manu dñi coluber tortuosus extrahatur a corde. Cur enī zodoma interptat muta: nisi q̄ mutos suū cōfessione cōsueuit pcipitare in stagnum sulphuris ardētis/cuius fumus tormentorū ascēdit in secula. Has a puero nuptias sordidas libidinis/execratus Anthonius suspirauit cū ps. Quis dabit mihi pēnas sicē colūbe et volabo z requiescā. Ecce elongaui fugiens secure sane sicut ioseph pacem fugit egiptiā et mansi in solitudie. ¶ Ad hāc de Anthonij solitudine cōmemorationem q̄ totiēs in anagogicos raptus est mēs/excessus exorsa ē q̄rta soror anagogia nil mortales onās z diuinā in facie mōstrans originem. hec ad celestia librās oculos tracto ex imo pectoris deuoto suspiria /suggerere/mihi videbatur z dicere Eya q̄d hesitata/nimus tuus/q̄d vacillat dubius/an in poribus nuptijs vel in meis plus hēat insistere sermo tuus Certū tene nuptias meas eternales cē deq̄ bn matheo Venit spōsus et q̄ pate erant intrauerūt cū eo ad nuptias Et clausa est ianua Et in apocal. Gaudeamus et exultemus z dem gl'am deo qr venerūt nuptie agni/et vxor eius prepauit se et datū est illi vt opiat se bissimū splēdēs et candēs/bissimū enī iustificatiōes sunt sanctorū. Sequit beati q̄ ad cenā nuptiarum agni vocati sunt. Audi tu recogitās z suspira. audi suspensus cor ad celestia exemplo Anthonij cuius interptatio sonat sursum tenens. Sed q̄ ad cenam cēn agni vocati sunt. ita vere beati si tamē vocat venire vel nō tardauerint vt fatue virgines vel nō cōtēpserint sicut ille q̄ emerat villā mūdanevanitatis. alter iuga boū terrene curiositatis alter qr duxerat vxorē de q̄ nūc soror moralitas loq̄bat pessimā/q̄ ē cupia carnal' voluptatis. ¶ Ita ē p meā fidē (subintulit cōfestim moralitas vt erat acris in vicia) hec carnalis voluptas pessima est meretrix.

¶ Figurat enim Dalida, seductrix que

sampsonē accensum et debilitatū tradidit hostibus philisteis/ac relicto eo pfida pti/ nus copulata est alteri viro. J. nunc igitur et spero fidem aliquam in tali cōiugio car/ nalis cōcupiscentia contrahit ad interitus Sed necq ibi securū est sed execramentus id est execrande rei signum scz adhesionis/ anime cū demone/ necq ples denicq quoni am qui tenet eam iuxta verbū Job pascit sterilem que non parit. Porro deficit vi/ num deuote cōpunctionis in nuptijs eius quia non est mater Jesu ibi. necq vocatur Jesus cum discipulis suis ad eas/ sed nec vocatus interesse dignaretur. nimirū si fu git eas Anthonius. ¶ Loquebat hec mo ralitas dum visa est anagogia parum per ferre moleste q̄ suam de nuptijs eternalib orationem interruperat. Mor etiam litte ra. mor et allegoria contendere parabant. (vt ita loquamur humano more) altera al/ teram pueuire/ locutura pus vnaquecq de nuptijs suis integro pfecto cq sermone. ¶

7 Tunc ego quiescite pcor interim vos ger/ mane dinincq sorores Nolite tumultuari nolite cōtendere/ ne fortassis dicendo ꝓ or do turbetur. nihil egre tuleritis/ sat? id mi/ hi fuerit hactenus vos reuelasse oc'os me os vt considerarem mirabilia de lege dñi/ Animaduerto quippe velut vnā esse faciē omniū vestrum/ qm̄ nuptie tue corpora/ les o littera significant et sacramentales ec clesie. et spūales gratie. et eternalis gl'e. Ex quarum pulcerrima puritate patet execra/ tio nuptiarum sensualium quales iure suo detestatur moralitas ¶ Rurſus allegoria manuducit ad anagogiam et ad vitanq li tera moralitasq subseruiunt Similiter vi dere est in singulis faciebus vestris. Relu/ cet atq̄ peculiariter in littera/ facies homi nis qm̄ solus inter animalia/ litteris et hy/ storijs vti nouit Relucet in allegoria faci/ es leonis ꝓpter fortitudinem illius quā edi ficat fidei. nonne leonina tibi videtur ista fortitudo que vincit mundū/ hec tamen est victoria que vincit mundū fides nostra. Relucet in moralitate facies bouis ꝓpter tempantiam ⁊ domabilitatem laborosam quam docet mos. Relucet tandem i ana/ gogia ꝓprijssime facies aquile supeminens quoniam edocet p spem ad celestia leuare sursum corda ¶ Compssa est his auditis sororia quelibet disceptatio filiaꝝ sacre sa pientie q̄ sue sunt quattuor exponēdi scri/ pturam sacrā modi/ Age inquiūt vtere de/ inceps p arbitrio tuo nobis oibus ⁊ singu lis aberit liuor omnis. necq suborietur mur/ mur vlluz. Deduc vt libuerit verba thema tis tui. Nuptie facte sunt in chana galilee. et erat mater Jesu ibi. ¶ Ast ego prēs sapi entissimi. p. orthodoxi et honorabiles do/ mini decreui mecū plus de reliquo pcedere iuxta doctrinam allegorie. que quō creden dum est instruit ex his q̄ littera tradit eē ge sta. Mouet pcipue consideratio sacrisācti huius generalis cōcilij repñtantis ecclam quā in fide despōsauit sibi xpus. De quo Jobes baptista q̄ habet spōsam: spōsus ē figuratus in sole qui est tanq̄ sponsus pce dēs de thalamo suo. Dic spōsus oia dedit oia repabit ꝓpter cōiunctiōz nuptiarū ista rum. Nam ꝓpter nos homines et ꝓpter no/ stram salutem descendit de celis. Propter quā et alias rōnes. dictus est etiam a phis homo finis omniū sub deo ¶ Initiantur autem he nuptie p grām fidem ⁊ spem in p̄ senti de futuris bonis. Ratificantur p ade ptiōem pme stole in aiabus sanctis. Con/ summabuntur in die nouissimo p possessi onem stole duplicis anime et corporis. Vel dic aptius q̄ matrimonium istud ini/ tiatum est in promisione facta sanctis pa/ tribus. Hinc dicitur in Apocalipsi q̄ ag/ nus occisus est ab origine mundi. Ratifi/ catum fuit in incarnatione quando verbū caro factum est. Consummatū in passiōe postq̄ christus dixerat Consummatū est. Unde Aug? Nubit sponsa dum sponsus moritur/ Figurat hoc Ā ua de Ade dormi entis latere formata ¶ Petet aliquis qua le cōuiuiū hñt he nuptie? Habēt q̄si pran dium matutinū in cōuiuio eucharistie vbi est vinū anime purissimū sanguis xpi con uersione mirabili. Unde Dauid exultabū dus in figura gloriabatur parasti in ꝓspe/ ctu meo mensam Sequitur et calix me? in ebrians quā pclarus est. Habent cenaz ve sprinam indeficientem in conuiuio celestis gloriē vbi beati sunt prout allegauit ana/ gogia qui ad cenam nuptiarum agni vo/ cati sunt. Conformiter hoc ad legisperitus dicentem christo. Beatus qui comedit pa nem in regno dei. vbi etiam vinum bibe/ tur nouum teste christo. dum torrente vo/ luptatis tue potab eos dñe ¶ Pergebat me ditatio cordis mei allegoria duce lar? disse rere ō nuptijs istis eccie ob fuerētiā huius 2

sacrosancti generalis concilij. dum affluit studiositas speculatrix vna ex ancillis sapientie/familiari dilectione sibi gratissima/ Hec tota videbatur alacris et leta/ eaq; ꝓpe nouiter introduxerat Rex et Architriclinus in cellam vinariam. de qua proclamans inuitat sapientia/bibite amici et inebriamini carissimi. Istic biberat studiositas sobriam ebrietatem spūs/que more suo multa conquirens/ nominatim super his nuptijs hodierne diei nunc a lra nunc ab allegoria. nūc a moralitate. nūc ab anagogia in modum tetralogi. ¶ Stetit tandem magis quoniam ita me velle conspexit in allegoria. cui verbum dirigens dicī/ quit o doctrix optima. Primum q̄bus adornata est dotibus ecclesia sponsa a christo sponso suo.// Deinde qualis est habitudo christi sponsi ad ecclesiam sponsam. Rursus viceuersa qualis est habitudo sponse huius ad sponsum suum. et ad eius vicarium quem appellamus summū pontificez Amplius quarto/qualiter ꝛ q̄z vtiliter de carnale cōiugium voluit huius spiritualis signum esse. ¶ Subinde quo pacto moral' ecclesia spūalem significat/sicvt mutuas sibi laudes et nomina communicēt. Demū sexto/quibus modis et locis sacre scriptu/re figurantur he nuptie christi ꝛ ecclesie Quibus expeditis pergā ad reliqua// Verum recte admones o religiosa deuotio/celebritas est hodie gloriosissimi et toto orbe famatissimi patris Anthonij cuius vitat tot admirandis ornata virtutibus fulsit vt magna sit institutio magnum exemplar et forma bone vite ꝛ fidei Anthoniuz scire quis fuerit. Quamobrem interseras preco: non dicam omnia (hec itaq; fieri nequit) sed vel pauca laudum suarum preconia/vt in tali filio glorificetur mater ecclesia in cuius mirificationem manifestauit gloriam suam/christus sponsus ecclesie. Habet scio littera gestorum suorum questiones non inutiles nec infimas. quas p/scrutura sum ego studiositas si et dum vacauerit. sicut de comparatiōe vite solitarie et heremitice cum laudibus suis ad ceno/bicam/et vite actiue ad contemplatiuam. et prelatice ad religiosam. Si beatus Anthonius sacerdos fuerit. Si subiectus in ordine hierarchico p̄latis maioribus ꝛ minoribus sicut tradere videtur Dyonisius in ecclesiastica hierarchia. Habet proinde dubium si discrete sumitur heremi solitudo in feruore nouitio qui est sicut vinū nouum sina spiraculo Hec enim reprobasse videntur sancti patres/quoniam plurimū habet hec vita solitaria aduersarie ꝛ impugnatorie tentationis/prout ex his q̄ passus es didicisti o athleta strennuissime sacer Anthoni Nunc in flagellatione etiam visibili demonum. nunc in mille insidijs astutiarum suarum /super quibus astutijs infallibiliter agnoscendis ꝛ distinguendis si dabilis est ars certa dignum est inquisitione. Habet rursus questionem lra de hypocēturis et satyris Satyri sunt q̄ pedes habent caprinos. frontem cornutaz nares aduncas. hos inuenisse memoratur beat' Anthonius dum ad visitationez p̄mi beremite Pauli solus pergeret per vastam illam heremi solitudinem. dij fuerint vel bestie et monstra heremi. vel calodemones/ aut cacademones iuxta platonicoꝝ locutionem. aut homines. suadetur hoc vltimum/quoniam ipi stridore quodam frendentes se in christum credere cōfessos hieronimi refert narratio ¶ Sed his interiz et similibus silentio pressis questionibus/ illo pergas oro quo scrificata es ordine/o allegoria. Quod annuēs ipa/delector in/quit imprimis o studiositas cultrix sapientie. q̄ fidem. q̄ religionem. q̄ deuotionem tuam. q̄ zelum sciendi sedula monstras. nihilominus q̄z arta sit hora loquendi videl Expediam de ꝓpositis quātum dabitur. Reliqua vero que iam apud me dictata teneo scriptis interseram. ¶ Habet igit pri/ma questio tua quibus adornata est dotibus ecclesia sponsa a christo sponso suo: Et dotes offerunt in munere. ¶ Offert se dos iugis fecunditatis. ita vt non deficiat vsq; in finem generatio sua. Jurauit hoc christus. Amem quippe dico vobis nō p/teribit generatio hec donec omnia fiant loquitur de apostolis ꝛ discipulis quibus et ascendens in celum dicit. Ecce ego vobis/cum sum vsq; ad consūmationem seculi. ¶ Dos altera est plenarie potestatis tante siquidem si credis Augustino quanta habet sponsus suus et q̄z tam decuit ꝛ vtile fuit habere talem spōsam iure nuptialis copule. ¶ Habet licet summus pontifex plenitudinem potestatis ecclesiastice subiectiue ordinatiue regulatiue et suppletiue super singl'os de eccia. nihilomin' habet ec

ecclesia synodaliter congregata plenitudinē ptātis
ēt sup papā ordinatiue regulatiue ⁊ supple
tiue q̄ verba quō sint accipienda tractatu
lus quidam nup editus pandit. qui prodi
et in publicum magis ad examinationem
q̄ determinatiōem/magis q̄ ad elucidatō
nem veritatis q̄ ostentatiōem vanitatis.
q̄uis vltra multiplicare ꝓmones q̄d opus
est sup ea veritate/cuius decisio clarissima
solidissima q̄ facta est p hoc sacrū conciliū
cui nō licet obniti/nec ipsam in argumen
ta deducere/qm̄ disputationū ⁊ argumēta
tionū ⁊ euasionū friuolarū nullus vnq̄ es
set finis/ꝗ casus assiduꝰ ī errores assurdos
insanos ⁊ impios Vere ⁊ grauiter ecclesia
stes intonuit q̄cito nō pro ferk contra ma
los iusticia. filij hoīm absq̄ vllo timore p
petrāt mala. Hunc q̄d nō iō sacre hui⁹ syno
di cōstañ. impugnantur iudicia que sic ha
bent. Primo declarat q̄ ipsa in spūsctō
legitime cōgregata generale cōciliū faciēs.
et eccia ⁊ catholicā militātem repñtās/ptā
tem a christo immediate hꝫ/cui q̄libet cui⁹
cūq̄ status vel dignitatis etiā si papalis eci
stat obedire tenek in his q̄ ptinēt ad fidem
et extirpatiōem dicti scismatis/ac generalē
reformationē eccie dei in capite ⁊ in mem
bris. Item declarat q̄ quicunq̄ cuiuscun
q̄ status vel dignitatis etiā si papalis exi
stat/qui mandatis statutis seu ordinatiōi
bus aut preceptis huius sctē synodi ⁊ cui⁹
cunq̄ alterius cōcilij generalis legitime cō
gregati sup p̄missis seu ad ea ptinentibꝫ fa
ctis vel faciendis obedire cōtumaciter cō
tempserit. nisi resipuerit cōdigne penitētie
subjiciatur ⁊ debite puniak etiā ad alia iu
ris subsidia si op⁹ fuerit recurrēdo. Huic
veritati fundare supra petram sacre scriptu
re quisquis a ꝓposito detrahit cadit in here
sim iam damnatam/quā nullus vnq̄ the
ologus maxime pisiēn. ⁊ sanctus asseruit/
vidi nup scrīm Thomā ⁊ Bonauauēturā
hic reliquoꝝ libros nō habeo/dant supre
mam et plenā summo pontifici ptātem ec
clesiasticam/recte proculdubio. sed hoc fa
ciunt in comparatione ad fideles singulos ⁊
priculares ecclesias. Nū aūt comparatio fa
cienda fuisset ad autoritatē eccie synodali
ter congregate subiecissent papam ⁊ vsum
ptātis sue. eidē eccie tanq̄ matri sue cuius
legem dimitti nō debere tradit sapiēs. tan
q̄ ꝓterea regule vel legi directiue ⁊ regulati
ue infallibiliter cui se submittere tenek om
nis frater peccabilis de ecclesia/cuius au
ctoritatem ⁊ iudicia si non audierit frater.
quilibet etiam papa/qui nobiscum diē pa
ter noster/audiatur quid iusserit omni ca
tholico christus/sit tibi inquit sicut ethni
cus et publicanus. i. excōmunicatus. Ve
rum hac hactenus. alias plura si dabik.

Dotauit insup tertio eccīam ꝓpus/am
pla temporalitate/nolens eam opprobrio
se mendicitanti subdittam esse/neq̄ contē
ptui/absit Vera sit illa p̄dicatio q̄ mēdici
tas est solum vel p̄cipuum medium fecun
dandi eccīam/per semen verbi dei/quia di
uitie inquit suffocant semen verbi. Nō vti
q̄ diuitie que corporales sunt sed cura di
uitiarum nimia pungens ⁊ lacerans. adu
latrix et ambiciosa que si cadat in mendici
tatem nō aliud testimonium q̄ experiētie
mentiri nescientis exquiratur. Quid q̄r
to q̄ dotata est ecclesia in filijs ⁊ in edifica
tionem corpis sui tot sacramentis tot vir
tutibus moralibus et theologicis/ tot do
nis/tot beatitudinibus/tot fructibus spi
rit⁹/tot gratijs gratuitis a spiritusctō suo
distribuente vnicuiq̄ prout vult. Nam ali
os quidem dedit apostolos. alios prophe
tas. Adde quinto q̄ affert ad nuptias
istas vnusquisq̄ filioꝝ ferculum suū/sym
bolum suum et incentium suum put iocun
do satis nec inutili studio descripsisse legi
tur Cyprianus de nuptijs sacre scripture.
Sed hanc vnam pro p̄senti inuenim⁹ do
tem/q̄ ⁊ ꝓposito nr̄o et euangelio q̄d tracta
mus/et Antbonij laudibus videtur accō
moda. Nec dos est vini bonitas. tristes cer
te viderentur nuptie/si vox ista iugiter in
sonaret. Vinum non habent. Voluit hoc
sponsus ecclesie christus/sed aquam con
uertit in vinum. et manifestauit gloriā suā

At vero paruam hanc nec reputandam
fortassis ecclesie dotationem. sed bibulam
et ridiculam existimabis o studiositas/si
vel nescieris vel non adiaduerteris precio
sissimas vini de quo loquimur proprieta
tes. Neq̄ enim de vino materiali quod in
ebriat ⁊ ī quo est luxuria litteraliter hic loq̄
mur. De quo Sapiens/multos extermi
nauit vinum. Sed spirituale ac theologi
cum vinum intelligimus prorsus optimū
iocundissimum et sanatiuum. hoc est vinū
sacre scripture ad quod inuitat sapiētia Ve
nite inq̄t comedite panē et bibite vinum.
c⁹ vini fortitudinē ex effectibꝫ suis q̄s decē

inuenimus positos in Esdra si mistice lo
qui libuerit colligimus Vbi primus triũ
iuuenũ dixit forte viuũ ⁊ ꝗuis subdiderit
alius fortior rex/et tertius fortissime muli
eres. Veritas tamen est que sup oia vincit
pcipue veritas fidei de qua Johãnes hec ē
victoria que vincit mundũ fides nra Vin
cere mundũ pfecto non est parua victoria
Sancti vero p fidem vicerũt regna/fortes
facti sunt in bello/castra verterunt exterorꝫ.
¶ Et qm̃ put antea notatum est/ dies ho
die celebris agitur de gloriosissimo matris
ecclesie filio/beatissimo anthonio/victore
strēnuissimo. Placzex opib⁹ eius q̃ tradi/
dit nobis littera/que pterea moralitas no/
nit et docuit/que taudem anagogia pfecit
ducens eum sup excelsa. placet inq̃ etiã ex/
emplũ inducere p se sufficiēntissimũ etiam
si aliud deesset quo fortitudinem vini hui⁹
sacre sapientie cōcludere fas nobis est.
D ¶ Forsitan inquires vnde beatissim⁹ana
choritarum Anthonius/habuit vinũ tale
qui litteras non didicit. Respondet Aug⁹
phemio de doctrina xpiana/q̃ non ex ho/
minibus neq̃ p humanũ litterarũ studiuz
hausit illud/sed diuine reuelationis infusi
one sibi collatum est. Cuius odor vini mi
nistratus p litteram gestorꝫ suorꝫ / quid in
Augustino fecerit accipe/ Inebriauit q̃p/
pe eum pia sobrietate q̃ mox in virũ alterꝫ
mutatus est/et fugit ab eo solicitudo vite p
terite/tandem velut luce quadam securita/
tis infusa/post egestum torrētem lacrima/
rum/solidatus est in ipa lege christi. Dice/
bat quid agimus? surgunt indocti ⁊ celum
rapiunt/nos aũt cum scientijs nostris siñ
corde ⁊c. ¶ Quisquis igit ut recogitat ad
miratur ⁊ gaudet augusti tibi traditũ o san
ctissima mater eccia. Gaudeat oportet ⁊ cō
gratuletur ⁊ gratias agat Anthonio Qua
re? qm̃ ipe tam eximiũ et pclarissimũ docto
rem Augustinũ tibi dedit. ⁊ hoc ꝓter testa
tissima sicut idem Aug⁹. loquitur in con/
fessionibus suis/eiusdem Anthonij mira
cula. ꝓter admirabile insup vite sanctita/
tem. qz denicq̃ cōsiderauit dotes varias ec
clesie in hoc vno collectas fuisse. q̃les no/
nem enumerat Apl'us ad Corꝫ. Sermo
sapiētie/sermo sciētie. fides/gratia sanitatũ
opatio ꝟtutũ in demonijs eijciēdis. ꝓphia
discretio spirituũ/genera linguarũ/interp
tatio sermonũ/ ⁊ in epl'a pñtis dñice ad Ro
manos sumũtur decē ⁊ octo/ qm̃ fuit An/
thonius tribuēs ī simplicitate/psidēs ī sol
licitudine/misericos in hylaritate/diligēs
sine simulatiōe/odiens malũ/adherēs bo/
no/caritatem fraternitatis diligens/ bono
re ceteros pueniens/sollicitudine nō piger
spũ ferueus/dño seruiens/spe gaudens/in
tribulatione patiens/orationi instans/ne
cessitatibus sctōrꝫ cōicans. s. spiritalib⁹/bo
spitalitatē talib⁹ sectās apud frēs suos. Be
nedicēs psquētib⁹ bñdicens ⁊ non maledi
cens. gaudens cũ gaudētib⁹. flens cũ flenti
bus. nō alta sapiens sed humilib⁹ cōsenti/
ens. Hec oia opatus est vnus ⁊ idem spũs
in Anthonio quē figuraliter vidit Jobes
in apocalipsi filiũ eccie raptũ in celum a fa
cie draconis/de qua quidē ecclesia pmitit
signũ magnũ apparuit in celo/mulier ami
cta sole iusticie/ ⁊ luna totius mutabilitatꝭ
sub pedib⁹ eius/et in capite ei⁹ corona stel/
larum. xij. que sunt vel. xij. apl'i/vel. xij. arti
culi fidei/ vel vniuersitas gratiarꝫ ¶ Libz E
hic exclamare felix ista dies tanti patris an
thonij in q̃ natus est olim illustrissime me
morie Philippus dux quondã burgũdie
princeps pacis prudentissimus /memorã
dus cũ reuerenti semp suspirio. nedũ mihi
sed toti gallie. ĩmo et eccie. pdicaui sepe nu
mero parisius in hac die natiuitatis suepi
cens inter cetera/diem hanc celebrem esse/
sibi debere non. qz natus erat in mundum
filius ire de matre que cōcepit eũ in pecca/
tis/maledicēda potius exemplo Job ⁊ Je
remie. Recolenda vero dies hec qz baptis/
mi regeneratiōem qz natus est denuo me/
ruisset. qz rursus patronum talem et tantũ
quasi pecularitet dedisset in animi sui de/
uotione dñs deus noster. ℣ Profuerit tibi
tunc et nunc tua hec deuotio pnceps illu/
strissime ad salutem anime ꝓpetuam. Pro
fecerit tnsup ad inclite psteritatis tue bo/
num ⁊ acceptum deo statum Sic opto. sic
pcor atq̃ desidero. sine fictionis aut adu/
lationis spũ testis est ī celo iudex meus co/
ram quo est omne desideriũ meũ/scis quo/
niam ita mihi sum cōscius in veritate. per
eat ergo falsitas et veritas vincat. veritatē
enim vinci falsitate/pessima ē victoria/ vñ
et si iubet primũ diligi deus sicut seipm/ q̃
vero diligit iniquitatem odit animam suã
et seipm/consequens est q̃ ille primũ odit
qui iniquitatem in eo nutrit ⁊ diligit/ put
vidit philosoph⁹ in ethicis tollens omnē
ab impio amiciciam/etiam cum seipso.

¶ Sed videat vnde captus est sermo do-
ceamus fortitudinem vim sacre sapientie
ex effectib⁹ q̃s opatum est ĩ Anthonio. ita/
q̃ dicit in Esdra q̃ seducit mentem. i. seor-
sum ducit. hoc nunq̃d nõ in Anthonio p/
spicue monstratũ ē. dum ad vnicam euan
gelici vini p̃gustatiõem ad vnã vt ōr gut/
tam si vis pfectus esse vade et vende omia
que habes ⁊ da pauperib⁹/ip̃e ptinus a ter
renis ad spũalia/ab imis ad summa/a visi
bilibus ad inuisibilia/a caducis ad eterna
seorsum ducens est/qm̃ sedens in solitudi/
ne leuauit se sup se vsq̃ ad o vt vinũ doce
rit non esse pfectam oratiõem que non ita
raperet in deum q̃ sup̃ius neq̃ q̃ memi
nerit. Nonne bona tibi videtur ⁊ optanda
mentis hec seductio/hec seorsuꝫ ductio/q̃
inducit sapientie sacre vinũ Tradidit sup
hac mũꝫ seductiõe doctrias ridustrias diui
nus dyonisius in de mistica theologia/me
morabile est id q̃ littera refert/de Antho/
nio qui occurrente sole faciem vertebat ad
orientem vbi tamdiu fixus stabat suspen/
sus mentem ad celestia/quousq̃ sol oriens
feriret radiis oculos eius/q̃ Antbonius
molestē ferens q̃d impedis o sol mentẽ me
am celestia cõtemplari testis eñ huius ana
gogia soror nostra/qm̃ ea duce cernebat in
spũ lucem/de qua Boetius hanc quisquis
poterit notare lucem candidos phebi radi
f os negabit ¶ Sequitur alter effectus vi/
ni nuptialis et theologici/q̃ regꝫ ⁊ orpha/
ni facit mentem vanam/alia littera vnam.
Item serui ⁊ liberi/pauperis et diuitꝫ Col
litur hic acceptio p̃sonarũ q̃ pusillũ ⁊ ma/
gnũ fecit deus. Nunquid soli diuites euan
gelizantur. euangelizantur et pauperes. vn
de in Hester nuptijs. dabatur vnicuiq̃ vi
nũ fm magnificentiã regiam/non iuxta di
uitias sedentium vel pauptatem ¶ Est au
tem vanitas aliqua mala vt ibi vani sunt
omnes homines in quibus non est sapien
tia dei. hanc non affert sed tollit sapientia/
et addit vanitatem laudabilem que ex hu/
militate fundatur. quemadmodum tu felix
heremi cultor ⁊ incola Anthoni/super fu/
sus hoc vino sapientie tete reputasti quasi
nihilũ ⁊ inane in cõspectu diuine maiesta
tis/ex cõsideratione p̃rie fragilitatis dicẽs
cũ ps. Ego ad nihilum redactus sum/⁊ ite
rum substãtia mea tanq̃ nihilũ est ante te
Beata prorsus et rara vanitas hmõi/ quã
docet tradit ⁊ efficit q̃ viuum sacre scriptu
re summus pincerna christus Discite a me
quia mitis sum et humilis corde. Alioq̃n
euenit illud de marie cantico. Dispersit su
perbos mente cordis sui. Est autẽ hec hu
militas parens discretionis ⁊ custos/dum
non p̃prio quasi vano/sed sancto q̃ patruꝫ
credit iudicio. De qua discretione saluber
rimum est Anthonij documentum conclu
sum ex mutua patrum collatione q̃ ipa est
directrix auriga q̃ virtutum/qua derelicta
virtutes cetere/vit aliud opant nisi p̃cipi/
cium casum vel interitũ. Dinc est illud an/
thonio missum celitus oraculũ/dum aspi/
ciens mirabiles mũdi laqueos exclamassꝫ
Domine quis euadet illos ⁊ responsum est
humilitas / conformiter ad illud ps. Hu/
miliatus sum et liberauit me ¶ Sequitur
tertius effectus vini q̃ loquimur/omnem
mentem conuertit in securitatem ⁊ iocũdi
tatem/ iam id ipm in Augustino memini
mus hoc in Anthonio tradit littera fuisse/
quem non pus cognitum nouiter aspici ẽ
tes agnoscebant inter ceteros patres ex q̃/
dam angelica vultus iocunditate/⁊ frontꝫ
oculoꝫ q̃ serenitate/quemadmodũ cerne/
re est carnaliter/q̃ homo potus vino bono
fit hylarior atq̃ iocundior/ vt apud comi
cum est videtur aquile iuuentus/ Propte
rea iubet in misterio salomon merentibus
et his qui in tristicia sunt dari vinum ¶
Quo circa subdit quartus effectus/⁊ non
meminit tẽ. nõ meminit omnem tristiciaꝫ
et debitum. Quo pacto sic certe quoniam
vinum illud letificat cor hominis/⁊ excla/
mare facit cum p̃pheta fm multitudinẽ do
lorum in corde meo cõsolationes tue p̃ vi
nũ sapientie/letificauerunt animam meã.
Sed quid de debiti memoria vex exacto/
rio. Audiatur dñs ad Job mistice loquẽs
de solitario/qualium pater dux et velut ini
tium fuit Anthonius/loquitur sub onagri
similitudine. Quis dimisit onagrũ suuꝫ li
berum. et vincula eius quis soluit Cui de
di in solitudine domũ et tabernaculũ eius
in terra salsuginis/cõtemnit multitudineꝫ
ciuitatis/clamorẽ exactoris non audit/ cir
cũspicit montes pascue sue et virentia que
q̃ pcurrit. Preclara est ⁊ accõmoda p̃posi/
to beati Greg. sup hunc locum expositõ la
ta ¶ Sed ad quintum vini transeamꝰ ef/
fectum. et omnia p̃cordia facit honesta/q̃p
b pe nihil coinquinatũ est vbi est sapiẽtia ni
hil impurum sordidũ vel verecũdũ. Dinc
s

tu laceratiõem tuam hinc denudationem
p demonũ rabidos insultos non erubuisti
agonista fortis Antboni. Propterea noia
tum est nomen tuum iuxta pmissionez bo
ni Jesu in vniuerso mundo/ꝓterea rursus
dici potes martir qui tormenta ppessus es
eo crudeliora quo truculentior erat tortor
demon inferens ea Spectaculũ igitur p/
ut loquitur aplus. Factus es angelus dei
et hominib ꝯ imo ⁊ demonib nec erubuisti
tanꝯ bene ebrius sicut nec xps nudus cru
cem nec hyppolitus ꝓriam nuditatem ne
ꝯ Hoc in misterio/nec apli vel martires e
rubuerunt vincula carcerem ⁊ ludibria. li
cet hic carmẽ eccie sophicũ de Jobe factũ
dicere iubilo cordis ad Anthoniũ / qui sil
fuit virgo martir et vates O nimis felix me
ritiꝯ celsi nesciens labem niuei pudoris/ p
potens martir heremiq̃ cultor maxime va
tum/maxime quo ad cõsiderationes aliq̃s
¶ Veniamus ad sextum vini salutaris ef
fectum quo debriat⁹ homo non memit re
gem neꝯ mgratum Que ratio? plane qꝛ fa
cit hominem nõ timere eos q̃ corpus occi
dũt et p⁹ hec ñ bñt q̃d faciant. Perspicuũ
fuit hoc in Anthonio qꝛ ꝑncipibus ⁊ ipa/
toribꝯ tota mentis libertate rescripsit post
collaudatiõem q̃ credebant in xpm eos de
bere remisci qm̃ sup se dñm habent terribi
lem qui aufert spiritum principum terribi
lem apud omnes reges terre Verũ q̃d loq̃
mur de regib hoib ⁊ magistratib cum nõ
extimuerit Anthonius illuꝛ qui est rex sup
omnes filios superbie et cui nõ est ptãs sil'is
sup terram q̃ factus est vt nullũ timeret. de
monis enĩ certamina ne dũ nõ expauit. sꝫ
insultans puocauit. Tradit littera Antho
nium dum adolescens impugnaret a spiri
tu fornicationis rogasse deũ vt videret im
pugnatorem suum/qui in specie pueri te/
terrimi pedibus suis aduolutus est/q̃i blã
diens ⁊ supplicans quem Antboni⁹ mox
irrisit ⁊ cõspuit dicens absit deinceps vt vn
q̃ te timueri fedissime atq̃ vilissime Mul
ta sunt hmõi q̃ strennuitatem oñdũt Anto
nij aduersus ꝑncipes tenebraꝝ baruꝛ/nec
minus solertiam discretionis cõtra suas in
sidias Agebat id qõ alios docuit facere et
qõ xpus tentatus egit/adducebat testimo
nia scripturaꝝ ad omnem actiouem suam
Hoc autem non faciunt qui vel nesciũt vl
despiciunt scripturas sacras. aut q̃ eas de/
teriori puersitate corrumpunt. Exemplo
Eue quede p̃cepto dei firmissima fide tenẽ
do dubitans ait ne forte moriamur ¶ Au
diuimus de magnanimitate Sequitur in
effectu/septimo de magnificentia ⁊ omnia
p talenta facit loqui Recte prorsus euenit
hoc in Anthonio cuius mens ebria vino
nuptiali eccie nihil pusillum/nihil vile/ni
hil exiguum cogitare dignata est/sed omia
de celestib qꝛ de sursum erat/loquebat ins
tar aplorꝝ qui vino hoc hausto repẽte loq̃
bantur magnalia dei Sunt hec p̃cor ma/
gnalia minuta nũmismata sapientie terre/
ne? non/sed talenta magna p que loqui fa/
cit sapientia que de sursum est. efferens in
immensam cordis altitudinez/sit hoc ana
gogia de Anthonio cui tanta fuit bona ge
nerosi cordis elatio. q̃ nõ dignabatur ad/
herere vel nubere sua vis irascibilis poten
ti alicui nisi summo. Neꝯ sua vis rõnalis
nubere sapienti alicui nisi sũmo. Neꝯ sua
vis cõcupiscibilis nubere bono alicui nisi
summo. dicens ex sententia de⁹ cordis mei
et pars mea deus in eternum/⁊ iterum/mi/
hi adherere deo bonum est. Si loquebat
igitur p talenta quid mirandum. Si diui
tias et opes hereditarias/si vas argenteũ/
si nummos oblatos in deserto cõtempserit/
nullus admiretur ¶ Sed neꝯ miretur il
lud qõ sequitur octauo/ Et nõ meminerũt
cum biberint amiciciam neꝯ fraternitatẽ
Quid ita meminerint cũ dicat pincerna vi
ni huius sponsus ecclesie xpus/si quis ve/
nit ad me ⁊ nõ odit patrem suum ⁊ matrez
⁊ vxorem ⁊ filios/adhuc autem animã suã
non est me dignus ¶ Compleuit hoc bea/
tissimus Anthonius etiam ab adolescẽtia
relinques domum paternam ⁊ sororez ve
lut immemor carnalis amicicie ¶ Qui p/
pterea conuenit illud qõ sequit nono. Sꝫ
post non multum sumunt gladios quidni
sic fecerit athleta fortissimus Anthonius
habens in exemplum pincernam ⁊ archi/
triclinum vini huius dicentem. Non veni
pacem mittere in terram sed gladium Ve
ni enĩ separe hominem aduersus patrẽ su/
um/et filiam aduersus matrem suam/⁊ nu
rum ãduersus socrũ suaꝝ ⁊ inimici homis
domestici eius. Maledicitur a propheta
qui gladium suum phibuerit a sanguine.
Hunc gladium sumpsit et exercuit Antho
nius tanꝯ potens crapulatus a vino Ne
dum aduersus carnem et sanguinem et ad
uersus potestates aereas tenebrarum baꝝ

aduersus etiam paganos phos quos mira verboꝝ subtilitate vincebat aduersus insu per hereticos psertim arrianos pestiferos. dum accersitus est a sua solitudine in alexã driam ciuitatem magnam qtũs fidem bea tissime trinitatis quã corde credebat ad iu sticiam/ore coram toto pplo confiteret ad salutem/qd et factũ est. Quãuis enĩ docu erit q monachus extra cellam aut solitudi nem/est sicut piscis extra aquam Euicit ta men eum zelus fidei ⁊ obedientia platis ec clesie debita vt iret alexandriam. in qua ci uitate dum pmeretur a turbis certatim ir ruentib/vt virũ fama nominis celeberri mũ apud eos ipi vel visu cernerent vel ma nu tangerent/timentib ⁊ compatientibus nõnullis vt moleste ferret/fertur respondis se mihi quidem assueto turbis insultibus q demonũ/nihil affert hic pplosus hoim concursus molestie vel turbationis. Ecce quomõ contempsit hic onager solitari ml titudinem ciuitatis. Quippe tu scis o ana gogia quoniã inter hec omnia tota facili tate seruabat Anthonius monitõem eccle sie salutarem. sursum corda. responsio po puliorꝝ est/habemus ad dñm qui babẽt in patinis vel ad forum. Plane sicut euenit a liquibus vt in vesta solitudine turbulẽtis sumam habent cordis inquietudinẽ ac ml tiplicitatem/sic ex aduerso contulerat An thonio tranquillissimam cordis solitudi nem in medijs etiam populorꝝ circũstrepẽ tiũ occursib/ipa iugis exercitatio contem plationis anagogie/cooperante gratia dei simplificante ⁊ stabiliente mentem cordis sui. Ea demũ vera pax est quã christus ec clesie filijs liquit. Non turbetur cor vestrũ neq formidet ait Guido cartusien Se quitur postremo vini nuptialis et theolo gici mirandus nimis ⁊ apud carnales in comphensibiles effectus licet de corpali vi no quotidie fit exptus. Et cũ a vino emer serint ⁊ surrexerint nõ meminerunt q̃ esse runt. Ita pfecto est quoniam aplicum exẽ plum secuti q̃tũcunq biberint sobriam e brietatem spiritus/q̃tũcunq pfecerint in virtutibus strennuis atq magnificis ipsi ad anteriora se extendunt ea que posterio ra sunt obliuiscentes/deputant pcedentia opera nullius meriti vel momenti ꝓterea non ostentant illa sed cum Jeremia tanq̃ pannum menstruate verecundius abscon dunt ab oculis sponsi/cuius hec est iussio. Cum feceritis omnia que precepta sũt vo bis dicite serui inutiles sumus? Et tu deus equissime quis omnia que iussa sunt ĩmo vel pauca se fecisse poterit gloriari? q̃s po terit certus esse. Quidni ꝓterea filij homi num qualiacunq fecerint ecclesie vino po tati libenter obliuiscantur nec meminerint que gesserunt. Et hoc est in psenti vita per fectionis euangelice culmen summũ istud vere et sine fictione ex intimo mentis sensu cognoscere/nedum pferre solo ore. Aiad uerte et sensibus hec imis (res est non par ua) repone. quemadmodũ paulus p egre gia tot certamina post introductionem ei in superna fluenta vini vite/vbi debriatus quid de vestimento corpis sui factum esset nescio inquit deus scit/oblitus fuerat tuni cam corporis sui in taberna celi proclama bat non ex fictione vel mendacio/absit/mi nimus sum aplorꝝ qui non sum dign vo cari apostolus. Et iterum venit deus sal uos facere peccatores quorꝝ pmus ego sum pmus peccatorꝝ tu es o Paule? Et vbi sa crilegi. homicide. adulteri. ydolatre. pfidi vbi facinoribus ⁊ flagicijs omibus opple tissimi. Stat snia pmus sum peccatorum. Quocirca meditandum est quoniã ob stentare conobatur Paulo silr et Antonio stultus psumptionis spiritus laudes ipso rum merita gratias ⁊ pconia Respõdebat vnusquisq sibijpi. Quid habes qd nõ ac cepisti? q̃ si accepisti quid gloriaris q̃ non acceperis. Tu nõne de massa peccatrice ea dem cum ceteris. tu nũquid non in eadem dãnatione cum ceteris? Quid igitur extol lere te vis aut vales p ceteris Tibi gratia multiplicem contulit deus. Esto neq enim ingratũ esse obliuiscendo vel negãdo te cõ uenit. Sed esse tanto debes humilior ex munere/q̃to te obligatiorem esse conspicis in reddenda ratione. Atuero nõ es sicut ceteri hominũ raptores/adulteri ieiunas bis in sabbato cum reliquis operibus bonis ⁊ esto. Sed si tales essẽt hominũ ceteri sicut tu/si gratias recepissent a deo sicut tu/ipsi plus in dei laudes/plus in gratiarum act ones feruescerent q̃ tu/neq inaniter ⁊ luci feriano more gloriarentur vt tu/deniq no li altum sape ⁊ time Nunquid scis hodie q̃ lis mors futurus/ Petrus negauit xpm/ quando latro confessus est/ve tibi pauper homuncio qui nescis an amore vl odio di gnus sis. Qui rursus tua q̃tũcunq bona

videatur opera/quia districtione indicent ab illo in cuius conspectu nō iustificabit omnis viuens/quali pterea fine terminentur ignorans. Attendas deniq; q̄ hec ifensibilitas tua pueniat nōex defectu peccati sed quia totus in peccatis obturpuisti stupidus/lāguens/cecus ⁊ marcidus. Deficiebatur ⁊ obficiebatur apud beatissimos Paulum ⁊ Anthonium et similes qui biberant ebriam sobrietatem vini sapientie/spiritū arrogantie sub increpatione tali/ne surgentes ⁊ emergentes ab ebrietate spirituali/meminissent p arrogantiam q̄ gessissent qui iuxta quod pdiximus est effcūs pcipuus vini theologici. Sic oblitus fuerat deuotissimus Bernardus qui senex in seruitio dei dum egrotaret alū gemebat ad dñm/vapulem sane/qtūs miserearis afflicto qui nō reperis in me bonū quod remuneres. Tempus meum pdidi quia perdite vixi/pro quo quid agam nō habeo/nisi q̄ cor contritum et humiliatum deus nō despicies. Refert littera de Agathone pfe sancto qui proximus fuit Anthonio. Hic veniens ad extrema vite stetit immotis ad celum oculis p triduum/interrogantibus eum discipulis suis/pater vbi es. respōdit ad tribunal iudicis sto/Et tu times pater In veritate fratres timeo. et nō cōfidis in operibus tuis q̄ sunt fm deum? interim inquit studui q̄tum valui/seruare mandata dei sed homo sum et alia sunt iudicia dei alia hominū pterea non cōfido quousq; venero ante eum. Ecce quemadmodū sanctus Agathon nō meminerat q̄ gesserat. Ceterum quid de te dicemus o maria pia mater ihu. que impijs psens hodiernis. letici/am vini boni cōmunis impetrasti: neq; solis ipis sed vniuersis eccie sponse filijs misterium cōdonasti. Quid de te dicemus in q̄. nōne sicut p ceteris humilior et gratie vino plenior inuenta es/sic apud te vilior in oculis tuis extitisti/plcamans toto humiliatis spū cum apl'o. venit deus saluos facere peccatores quorū pma ego sum Existimatio qualis sit aliorū nō diffinio. Ego āt istud sobrie ⁊ absq; ꝗdictione existimo credi posse non q̄ pia mater Jesu peccato fuerit vnq; obnoxia/vel actuali/de quo nōdubitatur vel originali sicut pie credere ſz peccasset certe si nō venisset deus saluos facere peccatores. Cuius saluatōis ipa pticeps pma fuit prioritate nō tempis sed dignitatis excellentie/in modo saluandi. Itaq; dimissa sunt ei peccata multa. nōdico iam cōtracta vel acta p eam. sed est dimissio q̄d az peccati ne cōtrahatur vel agatur quō loquitur diuinus Dionisius. de purgatione angelorū quā pterea dicit vnus doctor angli/canus quē pfundum schola nominat q̄ plures fiunt a deo nobis grē puatiue seu negatiue pter quas ei tenemur ad gratiarū actiones q̄ positiue/qm̄ non est peccatum/nō est piculum qō ruere non posset homo si non esset gratia dei pseruans/pueniēs/⁊ pbibens. Hec obstat his q̄ diximus illō xpi Cui plus dimittit plus diligit. pbat ea potius et solidata. Quid q̄ anima q̄to biberit amplius de vino sapientie si scite et sobrie fecerit tanto pspicatior est. i vidēdo et delicatior atq; viuatior in sentiēdo turpitudinē ⁊ puncturam peccatorū. iō sane q̄ aliena peccata sola recogitatio sentit dolet ⁊ deflet/plusq; habentis illa. Hoc in ambrosio fuit notissimū. hoc quotidiano docent exemplo viri iusti Omittamus peccatores omittamus puros homines. Hōne tu bone Jesu qui peccatum nō fecisti/deflēs nostra facinora magis q̄ vulnera tua. cū clamore valido ⁊ lacrimis exaudit es p tua reuerentia. Quid igitur putandum est fieri dum talis aliquis sctūs peccatum aliqō videtur sibi/crede mihi q̄ non est dolor sicē dolor suus/pudor sicut suus/⁊ fetor ⁊ horror sicut suus/hinc despicit se abominatur se excandescit aduersum se factus q̄ intolerabilis ⁊ odiosissimus sibi. flagellat se/ruigiēs a gēitu cordis sui. Non ita peccatores sterilibus ⁊ flagitijs omnibus plenissimi q̄rum sensus spiritalis vel obstupuit vel obtorpuit vel penitus emarcuit Vis tale vinum cognoscere lege in lege quid dñs i apocalipsi. mandat angelo leodicie q̄ neq; calidus erat nec frigidus sed tepidus. Dicis q̄ diues sum ⁊ locupletatus ⁊ nullius egeo Ecce virum sanctum in oculis suis virum memorem operum suorū. Sed quid sequitur intellige Et nescis q̄ tu es miser ⁊ miserabilis ⁊ pauper et cecus ⁊ nudus. Accipite narrationem in tanta materie seueritate iocundam. Erat mulier inclusa/cui subseruiebat p fenestrellam quedam ancilla. Conueniebant alij multi/ps ex curiositate/pars ex deuotione. pars ex miseratōe. Audi erat fortassis hec inclusa q̄ iustus in principio accusator est sui. Erat ei mos de

missis oculis/rauca et exili voce cũ singul
tibus/suspiriis et plangore se peccatricem
accusare se indignam videre lumen celi/p
multitudine iniquitatum suarum. se ppte
rea reclusam esse/audiebat ancilla frequen
tius hos sermones. Contigit tandem alu
quando venire quosdam ad locum illum/
quibus petentibus quid dña sua hec bo
na mulier reclusa faceret. Respondit ancil
la sustinete paulisper quoniam puto quie
scit/inter loquendum vt fit quesiuerunt ab
ancilla quid ei de domina sua videretur.
Quid vultis dicam vobis/hec est pessima
peccatrix pessima omni qua terra sustinet
Subaudiẽs hunc sermonem reclusa /exi
lijt de repente furens ⁊ insaniens / mentirz
vilissima mentiris venefica/ Ego bona sũ
mulier Porro ancille non defuit vafra ⁊ a
cuta responsio Oro p vestram fidem o do
mina/ne turbemi/existimabam vos hacte
nus vera dixisse q̃ erat maxima peccatrix
Quid responderet domina non habuit ni
si q̃ est qui se nequiter humiliat Et iterum
Est qui corde loquitur ⁊ ore Redeam
ad Anthonium quem nõ meminisse arro
gãter eo que gesserat in ebrietate vini nu
ptialis ecclesie cõijcimus tum ex multis q̃
littera tradit/tum ex hoc quia moriens ce
lari voluit sepulcrum suum/fecit hoc ex hu
militate quasi diceret deo/qui laudatur ab
hominibus vituperante te/nõ saluabitur ab
hominibus damnante te Noluit igitur ab
hominib gloriam que est putredo ⁊ ꝓmis
noluit sepulcrũ suum egipriato ritu venera
ri post mortem. Verũ aliter puidit qui hu
milia respicit deus immensa illum put cer
nere est tumulauit gloria. O felicem dicerẽ
Vienne ⁊ Burgũdie regionem que vene
randis huius corpis sacro scti reliquijs de
coratur. O felices qui religioso ⁊ peculiari
quodã tanti patris obsequio dedicari me
ruerunt Quid q̃ gloriosissimus iste sã
ctus potentissim in miraculis psertim su
per obsessos a demonijs /simplicitatẽ hu
milem ⁊ nociuam in discipulo suo paulo
rusticano tantum coluit tantũ venerat est
vt ad eum remitteret energuminos diffici
lis curationis/se nõ ad hocip̃m deputans
ydoneum Hec nõne grãdis/humilitas vi
ri tanti/cuius vita omnis fuit ascendendo
de virtute in virtutem/p centum ⁊ quattu
or vel eo amplius annos. Errant q̃ sobrie
tatem a carnib/castitatẽ veneris non vten
tem criminantur abbreuiationis vite. imo
et quãdoq̃ mortis causas esse in religione
viuentib. Proinde notetur hoc ⁊ maneat
alta mente reposium. nemo tam peccator ẽ
qui non veniam consequi/qui non saluari
posset si cõuersionem haberet ad deũ pau
culo tempe vel momento qualem velut as
sidue p tot annos habuit Anthonius. Ex
quo ppendite q̃ꝫt in eo fuerit cumul meri
tozꝫ in via/quãtus modo p̃mioꝫ in patria
O viri num p̃cellet vinum qõ sic cogit fa
cere vel put habet altera littera. O viri nũ
p̃cellet vinum qui sic cogitat facere sic An
thonius. H ẽ vinum diuine sapientie/vinũ
fidei. Non illud in fame quod fabulam et
puerbium fecit in hoc concilio/sed vinum
fidei ꝓciosissimum quo dotauit ecclesiam/
christus sponsus suus in nuptijs hodier
nis si ad misticum sensum traduxeris Qõ
iuxta p̃missa ⁊ tanti patris Anthonij certis
simum documentum/si rite ppinatum fue
rit non in aureo calice babilonis terrene a
nimalis ⁊ diabolice sapientie ꝗm traditio
nes hominũ veritatem in mendatio detinẽ
tium/si pia/cum sobrietate bibitum extite
rit/mentes potantium seducit ꝓmo hoc est
seorsuz ducit. quod humiliat/quod assecu
rat/qõ iocundat/quod honestat quod dat
magnanimitatẽ/qõ confert magnificenti
am/quod tollit amicicia noxiam /quod
attollit instrennuitatem/mirabilem. Et tã
dem posteriorum cogens obliuisti extẽde/
re semper in anteriora mentes facit Eru
bescant igitur detractores sacre scripture q̃
vinum suum miraculose mĩstratũ nuptijs
ecclesie. psertim die penthecostes quando
docti sunt apostoli omnem veritatem non
voluit ꝓmuz poni sed illud vl abominant
⁊ nauseãt vel spnũt vl negligũt aut certe mi
serabiliter dum biberuut in furorem suum
et insaniam vertunt. quemadmodum vide
re est in febricitantibus/quibus vinũ quo
melius eo nocentius/ febris autem altera
qualis est deterior ipa peccati malicia. De
qua sapiens ⁊ excecauit illos malicia illoꝫ
neq̃ sperauerunt mercedem iusticie Ru
bescant p̃terea qui laudibus tuis o glo
riosissime ⁊ vsq̃ ad vltimum terre nomina
tisse pater anthoni/non applaudunt sz de
tra hũt/q̃ mĩstros tuos vel non reuerenter
suscipiunt/vel irridentes abijciunt/miscẽ
tes contumelijs suis impietatem hereticaz
si veritatem habet accusatio que iudicialit

Sermo factus in die

facta est nuper in hoc sacro concilio. inue/
mus alium tibi fuisse deuotionis honorez
o sacro sancta mater caput et magistra fide
lium omniũ romana ecclesia que constitui
sti vt vnus semp essz ordinis beatissimi pa
tris Anthonij qui romanam curiã sequẽs
ipe et fragmenta a mensa pape colligat in
elemosinam paupm. z curatus ꝓprius z q̃i
prochialis omniuz qui vulgari vocabulo
curtisani nominantur existat. Vouit ad
hoc pius religiõis christiane spiritus/reco
gitans quot miraculis in vita/q̃t post mor
tem beneficijs z opitulationib refulsit idẽ
Anthonius/psertim in hac quadam spãli
prerogatiua q̃ ignem sacrum fugat ex cor
poribus in signum q̃ ignem concupiscen
tie libidinose pnicioſiorem inuocat⁹ refri/
gerat in cordibus. Exclamat ad odorẽ ig/
nis huius infernalis. tempratus. O sacer
Anthoni adiuua me. Cõfutauit hereticos
Anthonius/iam dictum est/z repeto q̃ se/
ner z solitarius neqz populũ habẽs subdi
tum/neqz litteras didicerat/exiuit heremũ
et venit ad alexandrie ciuitatis magne con
uentum Attendant obsecro(precor z abte/
stor)in spiritu lenitatis attendant exẽpluz
hoc pfunda cogitatione qui constituti sũt
habere curam gregis dominici habere sub
limitatem simul cum obligatione pastora
lis officij/quiqz salutez animarum qui pa/
cem regnoz/qui pullulantium assidue er/
rorum extripatiõem/qui catholice verita/
tis elucidatiõem querũt/ qui ꝑterea robur
decus z honorẽ huius sacrosancte synodi
cupiunt integrum seruare. cupiunt ab he/
resibus in sinu suo quotidie nascentib ob
uiare. puideant celeriter ne pontifices sui
ne doctores z vocem habentes vel de igno
rantia si nesciant vel deculpabili vecordia
et acceptione psonarum si negligant argu
antur. ¶ Vrgebat hoc loco zelus domus
dei/zelus ecclesie/zel⁹ honoris et debiti hu
ius sacri concilij. fortitudo vini nuptialis.
declamatoriam imo satiricam vel tragicaz
inuectiõem in hereses et errores cum suis
defensoribus cum dissimulatoribus qui
non minus damuosi q̃z culpandi sunt de/
latrare. Sed astitit moderatrix sobrietas
expectetur ait tempus aliud opportunus
locus alter aptior z actus capacior. Neque
enĩ desperandũ imo sperandum est equa/
nimiter. q̃ hec sacrosancta synodus prout
cepit hereses extirpare/sicz pficiet que radi
cem doctrine pestifere succidendo/dedit in
telligi consequenter ramoz adulterina no
xia q̃z genimina debere succidi. Propterea
comprimatur vt ꝓposuimus sermo noster
ne vel loquacior effluat vel plirior attediet
vel mordacior z satiricus exacerbescat. naz
quid opus teneres mordaci radere vero au
riculas/ait pisius. Succenseat licet osten
tatrix sui iactantia submurmurãs illõ eius
dem satirici. Scire tuũ nihil est nisi te sci/
re hoc sciat alter. ¶ Feret nihilominus eq̃
animo studiositas speculatrix/questiuncu
las ab ea motas cum solutionibus vel sup
primi vel inscriptis distribui. ¶ Fiat ergo
tandem finis in obsecratiõe qualem ab in
itio ꝑmisimus Conuertatur quesumus o
salutifer christus nunc apud nos in eccle/
sie nuptijs congregatos turbida grauis et
noxia aqua sapientie terrene animalis z di
abolice et fiat vinum sapientie salutarz in
sobrietate et sanitate poratum. Conseque
mur autem istud miraculum patres religi
sissimi. pfes deo digssimi. si mistice fuerim⁹
in chana galilee hoc est zelum habuerimus
transmigratiõis ex hoc mundo ad patrem
si preterea nostri Jesu mater salutz istic af
fuerit/si dixerit pia insinuatiue orationis
voce ad Jesum p orationes hic vocatũ cũ
discipulis/vinum non habent. Si subin/
de ministri qui sumus nos obseruauerim⁹
monitionem eiusdem matris Jesu quod/
cunqz inquit dixerit vobis (non dubium
quin Jesus)facite/quia vinum sapientie p
virtutem datur obedientie. Nam initium
sapientie timor domini. Si demum ydri
as ad purificatiõem positas que sunt cor/
da nostra repleuerimus vsqz ad summum
aqua contritionis z lacrimose compuncti
onis/que haurienda est de puteo profun/
de considerationis hinc miserarum nr̃aꝝ
quia cor contritum z humiliatum de⁹ non
despicies. hinc miarum dei quarum non ẽ
numerus. Tunc faciet Jesus initiũ signo
rum conuertet aquam hanc in vinum. ita
qz licebit vnicuiqz nostrum dicere cum p/
pheta Nunc cepi nunc est initium qz cum
considerauerit hõ supple vincus hic tunc
incipiet. hec est mutatio dextre excelsi. Cu
ius mutationis sacratissime et beatissime
nos p gratie sue miraculum participes ef/
ficiat Jesus christus ecclesie sponsus deco
rus gloria q̃ est deus bẽdict⁹ in secla amẽ.
¶ Finit sermo factus coram sacrosancto

generali constañ. cōcilio. p dñm cancellarium ecclesie parisiensis Anno dñi. Mcccc xxvij. die dñica. xvij. Januarij qua die fuit festum beatissimi patris Anthonij

¶ Finit.

Tractatus eiusdem

in quo soluit questiones in pcedenti fmone motas et tunc breuitate tempis vrgente non solutas.

¶ Nuptie facte sunt in chana galilee/et erat mater Jesu ibi ⁊c ¶ Assis et tu nobiscum pia mater Jesu / qūs te petente ministretur nobis hodie Vinum sapientie salutaris sancteq; deuotionis qō vt fiat te salutamus dicentes aue Nuptie ⁊c. Sup quadriptita thematis huius deductione coram scta constañ. syno/do tenuimus alias modū non dialogi sollius sed tetralogi quemadmodū quattuor esse filias sacre sapientie eo tunc notatum est quoq; nomina ⁊ officia dupleꝛ hoc exametrū pandit. Lra gesta docet qd credas allegoria Moralis quid agas/quo tēdas anagogia. Porro subintroducta est studiositas speculatris ancilla sapientie non industria que multas ab his sororibus questiones sup nuptijs hodiernis/ab allegoria pcipue potuerat Et quādo de gloriosissimo anachoritatum Anthonio cui? tunc celebris erat dies extorsit deuotio verbum fidei/qm̄ insup breuitatis amor plurima iā dictata linquere iussit. repetit sepe ⁊ multū eadem studiositas auida sciendi quatinus in medium pdeant omissa. hinc morē gerere psuasit familiaritas secū veluta puero traducta/ ¶ Erat autem sextuplex ad allegoriam studiositatis questio Prima quibus adornata est dotib eccia sponsa a xpo sponso suo? Altera qualis est habitudo cristi sponsi ad ecciam sponsam. Rursus vice uersa qualis est habitudo sponse huius ad sponsum suum ⁊ ad eius vicariū quem appellamus summū pontificem? Amplius quarto qualiter et q̄ vtiliter deus carnale coniugium voluit huius spūalis signū eē. Subinde quo pacto materialis eccia spiritualē significat sic vt mutuas sibi laudes et noia cōicēt. Demū sexto quib modis et locis sacre scripture figurātur he nuptie cristi ⁊ ecclesie? ¶ Et quidem allegoria tradidit dotatam ecclesiam a xpo vini bonitate quod vinum est non materiale/qō multus potatum sicut loquitur sapiens irritatiōes et iram ⁊ ruinas multas facit ⁊ in nouissimo mordebit vt coluber a quo ꝓposuit sapiens abstinere carnem suam vt animū suus transferret ad sapientiam Vinum igitur tale sed electissimum spūale ⁊ theologicū itelligimus/prsus optimum iocūdissimū ⁊ sanatiuum quod sensit semiuiuus a samaritano curatus/hoc est vinum sacre scripture recreans viuificans atq; letificās cor hominis mira iocunditate spūs. si fuerit in sobrietate potatum iuxta monitiōes apostoli Non plus sape q̄ oportet sape/sed sapere ad sobrietatem que sobrietas est humilitas. ¶ Defecerat olim vinum istud i nuptijs quas ab Abel iusto imo ⁊ ab Adam deus fm ꝓpositum voluntatis sue disposuerat celebrare. ita vt iure dici posset vinum non habent/habebant nec negamus pauccissimi i admodū vinum istud sapientie salutaris. Sed quid inter tot ⁊ tantos illud erat? potabant passim plurimi vinum prestitutionis de aureo calice babilonis quo meretrix illa magna vanitas secularis in apocalipsi inebriabat reges terre De quo apud moysen fel inquit draconum vinū eorum et venenum aspidum insanabile. Et antea vua eoꝝ vua fellis/⁊ botrus amarissimus. Vinū istud si nescis est sapie terrene animalis ⁊ diabolice mixtum erroribus impijs/heresibus ⁊ blasphemijs quasi totidem reptilibus venenatis. cuius toxica/ta fex non est extinanita bibent ex eo omēs peccatores terre. Ituero dum aduenit xpus cum discipulis suis ad misticas eccie nuptias/dum affuit ibi mater Jesu que illuminata vel illuminatrix interptatur ꝓpinatus est vinum bonus sapie que de sursum est p reuelatiōem habitum qō reseruatum est vsq; adhuc. i. dum aduenit plenitudo temporis quando gratia et veritas p Jesum christum facta est/quando pterea tristicie ⁊ tribulationis aquam conuertit in vinum leticie spūalis Audi quomō. Sed quia inquit hec locutus sum vobis tristicia iple/uit cor vestrum/ecce ydrias plenas aq̄ vsq; ad summū. Sequitur admiranda conuersio dum subiungit Sed tristicia vestra conuertetur in gaudium/hoc antea pdixerat ipe dum ait. Beati qui lugent quoniam ipi consolabuntur. Duc autem luctū has lacrimas inducit vinum sacre sapientie cō

punctiunm/eo q̃ in multa sapientia multa sit indignatio ait Ecclesiastes/et qui addit sapientiam:addit et laborem Ostendit quippe sapientia et sapere facit quēadmodum nascimur natura filij ire / filij mortis eterne/nescientes introitum ⁊ exitum nostrum quia nemo scit an amore vel odio dignus sit in hac valle lacrimarum/quantūcunq̃ ascensiones disposuerit in corde suo Verum sunt hec abscondita a sapientibus et prudentibus huius seculi propterea ducunt in bonis dies suos/querunt hic consolationem suam/id sequitur/quod est omnium pessimum atq̃ miserrimū transierūt in affectum cordis/dum dulcescit iam ī eis acerbissimum iniquitatis vinum doctrias bibunt erroneas impias et blasphemas p̃ veris quibus aque furtiue hereticorū dulciores sunt/et panis absconsus qui se palā prodere non audet suauior. ¶ Nunquid istud est vinum super cuius defectu cōquesta es o misericordissima mater Jhesu/dicens et insinuans/vinum non habeut. nō vtiq̃/sed postulabas vinum aliud pro nuptijs christi filij tui et ecclesie/vinum sacre scripture vinum theologicum/quod ab initio propinauit ecclesie sue filius tuus frater et sponsus ¶ Sed ecce prochdolor vinum istud euangelice doctrine merum/factū est quasi plenum mixto/multiplici mixtione. Miscet auaricia turbidam ⁊ sceno sam aquam sapientie terrene quā exquisierunt filij Agar fm traditiones hominum Hec est ardens cautela ⁊ astucia conquirēdi diuitias accumulando sibi densum lutum/in auro ⁊ argento .iure vel iniuria.sb̄ seruientibus ei dolis fraudibus/periurijs vsura/symoniaca q̃ prauitate Hanc aquā q̃ biberit sitiet iterum vehementius quidē et acrius Causat enim ydropicam sitim auaricia apud quam profecto quo plus sūt pote plus sitiuntur aque ¶ Miscet luxuria fedam bituminosam atq̃ sulphuream aquam sapientie animalis que est ardens astucia pertingendi ad illecebrosas carnis voluptates nō extinguentes sed augentes sitibundam carnis pruriginem sicut dyp/sas serpens que medijs sitit in vndis .ait Lucanus ¶ Propinat et miscet superbia aquam sapientie diabolice/que est curiosa libido cognoscendi subtilia .sed inutilia.ſz superuacua sed nociua quoniam inflat talis scientia violēto potu suo generat q̃ torsiones.et enecat corda superborū/ hinc excogitatio magicarum artium/hinc adiūtio ⁊ defensio nouarum peregrinarū q̃ doctrinarum. Quo cōtra vinū sacre scripture liberat a curis /ideo liber dici potest. p̄uissimum est mundans abinquinamentis sobrium est supprimens omnem superbiam mentis dum in obsequium fidei omnē captiuat intellectum. De quo vino terminetur sub consideratione triplici questiōis prime solutio.

Prima cōsideratio

¶ In misticis christi et ecclesie nuptijs debet vinum theologicum tanq̃ optimū ac q̃ salubriter inebrians anteponi. Rationem dat arbitriclinus in euangelio vt cū inebrietati fuerint non curent neq̃ querāt id quod deterius est / contenti suauissimo prioris vini gustu/quod satiat/quod letificat/quod in consolationem etiam amara conuertit. Justicie enim domini recte letificantes corda. Senserat hoc sapiens qui ait. Nihil est dulcius q̃ respicere in mādatis domini/hinc est illa prophete exclamatio quam dulcia faucibus meis super mel ori meo. Quo circa bibite amici clamat sapientia et inebriamini carissimi Obediuerat anima que gloriabūda dicebat in epithalamio sponsi ⁊ sponse. Introduxit me rex in cellam vinariam/et ꝓpha. Calix meus inebrians quam p̄clarus est? Hinc demum est illud ecclesiasticum in persona fidelium/bibamus sobriam ebrietatem spiritus. Biberat hanc ebrietatem petrus in monte qui factus est inde nesciens q̃d diceret. Bibebant hanc apostoli die pentheco stes in taberna cenaculi grandis /et stratī/dū supabūdantissimo pfusi sunt vino supernaturalis sapientie/omnem edocti veritatem salutarem Sed stulta gens musto madere deputat/quos spiritus repleuerat Vis scire q̃tum in vmbra figuraliter docuerit Moyses p̄ponendum esse vinum decalogi/quod est vinum fidei/custodite in/quit mandata domini dei vestri que precipio vobis. Sequitur hec est enim vra sapientia et intellectus coram populis vt audiētes vniuersa p̄cepta hec/dicant En populus sapiens ⁊ intelligens/gens magna.

preclare quidem et diuina voce ferk vnus in quodam generali concilio respondisse/ cum quererentur constitutiones noue fieri. Quid sibi vult inquit cōstitutionum talis multiplicatio ceruicibus imponenda fidelium/euangelio nec cognito nec obseruato/sciatur in pmis et seruetur euangelium. Quid sonat aliud obsecro dictum tale q̄ istud. omnis homo pmum bonum vinum ponit/vere sic est/sic agere conuenit ecclesie synodaliter congregate. ¶ Dicet aliqs reprobas ergo decretales ⁊ decreta summorum pontificum constitutiones synodales diocesanorum/et ita ita derelinquis? Non reprobo fateor/scio dictum esse per christū qui vos audit/me audit. scio legem euāgelicam stabilitam Insup naturalibus principijs et in regulis vniuersalibus reliquisse pticularium agibiliū determinationes apostolis et discipulis suisq̄ successoribus Huic vero qualis isania est deserere legerem regis deserere fontem vini sapientie salutaris vt stabiliatur pmitus lex subditorum et ante ministretur/non dicam vinum qualecūq̄ sed aqua sapientie animalis et terrene Unde fit plerūq̄ irritū mādatum dei put se cōformans christus ysaie verbis phariseos arguebat Inuenies apud eos qui nomen sibi religionis appropriarunt/plus puniri transgressiones humane constitutionis satis friuole super delatione vestis huius vel illius super vsu cibi talis aut talis q̄ si blasphemando quis deum negauerit deieerauerit violauerit sabbata eius et vniuersa decologi precepta. Quid vero de prelatis sentire debeas/curias suas intra sinodalia concilia lites punitiōes excōiones tedo/cebunt. Quid q̄ fastidiunt vinum istud sacre scripture conquisitores huius seculi/q̄niam animalis homo non pcipit que dei sunt/stultitia em̄ est illi/et sicut gustato spiritu desipit caro sic carne gustata ōsipit spiritus et fit velut in occasu lumīose veritatis. quoniam p̄terea tumens p arrogantiā animus dedignatur captiuare intellectum pprium in obsequium fidei. quia rursus videri refugit quasi discipulus sub magisterio theologorū quos ideo despicit/ne dum ignorare conscius est que sciunt/ipe min⁹ sapiens appareat in oculis suis vel alienis ita q̄ in theologie contemptū suam ignorantiam consolantur.

Consideratio secūda.

In nuptijs crescentis ecclesie diū vinum sacre scripture seu theologicum ppinabatur discumbentibus principibus aliis ab architriclinis qui fuerunt doctores theologici/tunc ecclesia dotata fuit ampla tēporalitate sic formidandum ē ex contemptu vini huius/ne tollantur aut notabiliter minuantur dotes huiusmodi temporales ab eadem ecclesia

¶ Cōsideratio tertia

¶ In nuptijs ecclesie nunq̄ deesse poterit vinum theologicum qd̄ est vinū fidei vsq̄ ad consūmatiōem seculi/poterit tñ apd̄ plīmos discumbētiū ⁊ ministrātiū ī his nuptijs verti vinū vel istud inconteptum vel in nauseam vel in morbos varios ī insaniam et in mortem ¶ Has consideratōnes vt ī predicto sermōe latius exponerem nec

obmitterem purgebat zelus domus dei/ze/
lus fidei/zelus presentis concilij/zelus pro
fessionis theoloice/q̃ videbatur tanq̃ po/
tens crapulatus a vino nil metuens/sz ob/
uia queq̃ vicia vel errata persequi nitens.
¶ Sobrietas vero moderatrix expectemr
ait tempus aliud locus alter et actus/meli⁹
est nichil q̃ pro rei magnitudine pauca di/
cere Multq̃ autem dicendis vt vides hora
non suppetit/simul obseruãdum est illõ sa
lustij a hieronimo cõmẽoratũ/frustra niti/
neque aliud se fatigando quã odium que/
rere extreme dementie est ¶ Quo cõtra ze/
lus in spiritu vehementi neque tardandũ
esse/ neque dissimulãdum/sed importune
et oportune ingerendam eciam nolentib⁹
esse doctrine veritatem. Liberet animam
suam quisquis est inductus predicator aut
doctor in cathedra non pestilentie sed reli/
gionis cristiane. Quid michi detractiones
quid odia ? quid irrisiones ? quid ludibria
quid persecutiones ? felix mors quam ve/
ritas pepererit. ¶ Parcius ista/respondit
sobrietas/memineris casuum petri thome
et aliorum sine numero / q̃z primus ad cri
stum/Etiam si oportuerit me tecum mori
nõ te negabo'/alter ad coapostolos eamus
et moriamur cum eo ¶ Putas q̃ in ceella
vinariam introduxerit te rex vide q̃ ordia
uerit in te caritatez secundũ sniam Itaque
Itaq̃ q̃ se existimat stare videat ne cadat.
¶ Vix tandem isto alioq̃ plurimo sermo
ne conpescuit tunc sobrietas zeluz feruidũ
non vt pacem erroribus daret/absit/sz bel
lum quereret eo capitalius et efficacius q̃
moderatius tempora cõspicit psonas z lo
ca.ita quidem necesse est vt interim errores
et vitia quos tollere nequit zelus a domo
dei.toleret et gemat miserans eccie vicem
horridam si in nuptijs eius ꝓpinare vinũ
bonum fidei conuiuis symbolice cõueniẽ
tibus vel non vocat vel non licet vel nõ ex
pedit dum illud non pdesse sed obesse com
perit eo q̃ pars non exigua vinuz istud op/
timum aut cuz abominatione reicit nec bi
bit aut bibitum mox euomit cum nausea t
aut forte retentum visceribus illud in felle
um virus vertit Causantib⁹ hoc ira furore
odio dissimulatione tanq̃ humoribꝫ no/
xijs quib⁹ infectus est spiritus bibentis.
¶ Porro studiositas speculatrix sbĩtrodu
cta tẽ p formãdis qõib⁹ pmissis/postulare
videbatur in ipa meditatione mea dissolu

tione earum/contestans nihil illic esse mor
dac⁹ acrimonie nihil odiose vel amareveri
tatis. ¶ Consentiens allegoria/accipe in
quit p scõa questione.primoq̃ sponsus ec
clesie christus deus ipam se dignam nõ in
uenit sed effecit.qz non ex operibus iusti/
cie que fecimus nos sed fm miam suaz sal/
uos nos fecit z prior dilexit nos vt qui glo
riatur in domino glorietur seruiens ei cuz
timore et exultans cum tremore ¶ Acci/
pe p secũdo q̃ sponsus ecclesie Jesus rece/
dens ex hoc mundo .non ita dereliquit eã
sicut nec matrem ꝓpriam dum viueret qui
habeat custodem continuũ saltem seipsuz
principaliter z ministerialiter p illos quib⁹
dixit Ecce ego vobiscum sum vsq̃z ad con/
sũmatiõem seculi ¶ Accipe tertio q̃ spon
sus ecclesie Jesus dum cõmisit eam petro
custodiendam illum maiori quo ad hoc in
signiuit ꝓuilegio z autoritate q̃z iustũ Jo
seph aut Johannẽ euangelistã dum eis in
custodie cura ꝓpriam commisit matrem
Accipe quarto q̃ sponsus ecclesie sibi de/
dit omnia in manus virtute dilectionis il
lius qua maiorem nullus habet/que est vt
animam suam p eadem posuerit/quõ etiã
(put arguit a plus)si seipm tradidit nõ om
nia simul inferiora donauit Paueãt igitur
et cõtremiscant/qui sponsam hanc vel con
temptui vel odio vel oꝓbrio verbis aut o
peribus habuerint qui plenitudini prãtis
sue non erubuerunt detrahere qm̃ ira viri
sui nõ pcet in die vindicte/zelotes ego sum
dicit dñs exercituũ ¶ Leterũ dũ alteram
formas qõem o studiositas q̃lis sit hitudo
sponse huius ad sponsum suum z eius vi/
cariũ. Trado tibi ꝑmo q̃ ob honorẽ spon
si debet eccia synodaliter aut nõ synodalit
cõgregata tractare summũ pontificẽ reue/
renk z honorifice cum omni beniuolẽtia si
landabiliter ĩmo z si tolerabiliter ipe pon/
tifex tractat eam/dico tolerabiliter quoniã
in multis offendimus oẽs/z pusq̃z abijcia
tur/expectanda est iudicialis snia diuortij
quẽadmodũ in ep̃is inferioribꝫ hactenꝰ ob
seruauit pcedentium patrum discretio. ¶
Trado ꝓnter q̃ ob reuerentiã sponsi dz ec
clesia vicariũ z custodem sibi datũ noiare
patrem/et ipm velut dominum et caput su
um/honoribus z obsequijs p se z filios su
os sedulo preuenire.similiter z ecclesiaz ro
manam peculiari quodam consortio sibi
iunctam/ueq̃z talem patrem conuenit de/

tractionibus vel iniurijs exponere sed operire quoad licuerit turpitudinem eius.
Sumatur exempluz in beata virgine que Joseph appellabat dñm suum venerans et preponens in loquendo eum sibi. Ecce ait pater tuus et ego dolentes querebam⁹ te ꝛc. ¶ Trado nihilominus tertio ꝙ si vicarius huiusmodi frigidus fuerit aut maleficiatus a deo ꝙ ad generationem filiorum spiritualem sit inhabilis, talis existimari non debet idoneus ecclesie sponsus aut sponsi vicarius. Est autem generatio nis huiusmodi semen sanctum verbum ōi seu fidei ñ varia traditio filioꝝ hui⁹ seculi.
¶ Trado rursus ꝙ ecclesia si fiat vicarius sponsi sui fornicator aut adulter ducēs viduam ꝛ repudiatam ꝛ sordidam ꝛ meretricem contra iussionem legis in leuitico si seuere tractauerit ecclesiam Si spoliauerit eam vestitu suo per dilapidationem. si abuti voluerit per symoniā. si suffocauerit fetus suos intra vel extra vterum, per exempli perniciem si peremerit gladio mortifer scandalose ꝗ doctrine vel operis pestiferi/ vel notie dissimulationis in correctione viciorum ꝛ heresum/ tali debet dari libell⁹ repudij presertiz si vitijs suis incorrigibilitatem addiderit/ ne retentio sit in dedecus et contumeliam sponsi sui/ ꝛ in perniciem filiorum/ et ne videatur sue nutrix malicie
¶ Quereba s vlterius quarto principaliter o studiositas qualiter ꝛ ꝗ vtiliter deus carnale coniugiuz voluit spiritualis signū esse, ego paucis expediam. Nulla in ꝑmis videtur anime deuote consideratio suauior altior atq; benignior / ꝗ si pura cordis simplicitate ꝛ humilitate meditetur se sponsam christi, quoniam sicut in humanis affectibus amorosis, precellit dilectio sponse corporalis ad sponsum et ecōtra recipro ce sup amorem patris ꝛ matris. sic non potuit amor mutuus anime ad deum ꝛ dei ad animam teneriori vt ita dicam⁹ feruētiori et intimiori noīe vel exemplo tradi ꝗ sponsi ꝛ sponse. hinc est illud epithalamium de canticis canticoꝝ qō pro cōtemplatiuis ꝛ in anagogicos raptis excessus/ Salomō tunc amabilis domini composuit, put sanctissimoꝝ doctorum sinceritas exposuit.
¶ Porro nulla videtur ex aduerso periculosior meditatio ꝗ si ꝑsumat anima fedis adhuc cogitationū desideriorꝝ ꝗ fātasmatibus oppleta sordida ꝗ debere licenter assurgere vt se recogitet sponsam christi. Intercurrerunt enim protinus nuptiarū carnalium turpes imagines que desideria pariunt turpiora Recogitet potius anima talis Qm deus vltionum dominus est terribilis in consilijs sup filios hominū. Dicat ad eum quis nouit potestatem ire tue ꝛ pre timore tuo iram tuam dinumerare Similia deniq; proponat sibi timoris incussiua. Tunc anima si magis interim ꝓfecerit vocet ꝛ habeat christum vt patrem/ ecclesiam vt matrem clamans in spūsancto Abba pater/ deniq; tandem veniet ad oscula/ et amplexus sponsi. Tradit Hieronimus morem apud hebreos hunc haberi ꝙ audiendi cantica canticoꝝ null⁹ admittatur minor annis. xxx. ne spūalibus abutēs cāticis/ in carnalem ea vertat lasciuiaz ¶ Ad de secō coniugiu. Ade/ si non peccassei illud nō fuisse sacr[illegible] christi et ecclese. sed bene dei ac rationalis creature ab eodē gratifice desponsate ¶ Tene postremo virgiale coniugiū Joseph et Marie licet consumatum non fuerit carnali mixtione. fuit tamen verum sacramentū xpi ꝛ ecclesie Tum qz fuit in hoc cōiugio cū virginitate maternitas vera/ et plis fecunditas, quemadmodum est in ecclesia. nō sic in consecratōe virginum vbi non est fecunditas nec in cōsumatione nuptiarum carnalium vbi desinit virginitas/ fuit insuper ratione prolis vera conformitas nature diuiue cū huma Et hic multa super hoc viginali sacratissimo ꝗ coniugio salubriter et deuote meditanda suppetunt purgatis aiabus in fide et morib⁹ que ptereo/ inquit allegoria linquens ea anagogie sorori diuinissime.
¶ Rursus ad aliud qō inquiris o studiositas. quo pacto materialis ecclesia spiritualem significet. Ratio patet facilis ex institutione cōsecrationis ꝛ dedicationis sue. Unde pspicuū redditur quis et ꝗtus honor ꝗtus reuerētie cultus materiali debetur eccie/ contra begardoꝝ errorem, cōtra supbiam illoꝝ quos alloquitur apostolus dicens, an ecclesiā dei cōtēpnitis cōtra dissolutiones indecoras seruiētiū deo cū garrulationib⁹ cum ineptissimis vanitatibus et insanijs falsis. Deniq; nō sine cā christ⁹ eiecisse legitur vendentes et ementes de tēplo/ grauiter intonās illud ꝓphicū. Dom⁹ mea dom⁹ oīois vocabit. vos aūt fecist⁹ eā spelūcā latronū, faciūt ꝛ nūc o salutifer xpe

Domũ tuam stabulũ porcorꝫ gruniẽtiũ vl canum latrantium/vel ridicularum simearum/non recogitantes animo quod exclamauerit Jacob post visionem scale misti/ce in qua erant angeli ascendentes ⁊ descendentes/q̃ terribilis est locus iste. vere non est hic alius nisi domus dei ⁊ porta celi. ¶ Hic aptissime sacrum conuiuium nuptiarum christi ⁊ ecclesie celebratur ⁊ sumitur. Hic efficaciores sunt ceteris paribus orationes q̃ in loco vel puato vel ꝓphano Hoc pulcre post dedicatõnem templi saiomonis/deprecatio sua flexis genibꝫ ⁊ manibus eleuatis dum laudaret deum et populo benediceret dedit intelligi. Simili/ter in ornatu vario templi in ordie mistorum. in cultu multiplici cerimoniarꝫ debet accipi. in quibus singulis tot sunt misteria quot verba signa vel opera. ¶ Ueniamus ad illud quod vltimo c̃ situm est. Qui/bus modis ⁊ locis sacre scripture/figurantur he nuptie christi ⁊ ecclesie. Animaduerte triplex coniugium quale tradit forma lit/tera in tribus patriarchis. in Abraam. in Jsaac. ⁊ in Jacob. Actende conformiter mistice quoniam nubit deus humanitati in incarnatione. nubit anime singulari in fide ⁊ deuotione. nubit ecclesie vniuersali in ꝓfecta carismatum omni dotatione ⁊ in elargitione bonorꝫ tam vie q̃ patrie. Ut/de licet sit vna sponsa. sunt tamen sexaginta regine ⁊ .xx. cõcubine ⁊ adolescentularũ non est numerus. ¶ Figuratur hec triplex coniunctio nuptialis/in matrimonijs vt p̃ ditimus trium patriarcharum Abraham Jsaac et Jacob. Uis scire quomodo certe coniunctus est Abraam cum Sara que sui nominis interp̃tatione sonat idẽ quod dã carbo/puto q̃ non extinctus carbo/sed ignitus. ignis vero dum incorporatur carbo ni fit velut vnum ex ambobus/quoniã carbo suscipit actiones ignis factus ardens ⁊ lucidus. Oro vide si non fuerit tale aliq̃d in humana natura dum vnita suppositodiuino facta est sicut ignitus carbo ardens p caritatem. lucens per honestatem. Facta q̃q̃ est idiomatum cõmunicatio/virtute cuius homo dicitur crea sse celos. et deus portasse dolores nostros. Intende preterea q̃ niam habuit Abraam de Sara filiũ vnicum. cui nomen ysaac quod interpretatur dicitur risus vel gaudium in quo tota spes hereditatis erat reposita. Nos vero nunquid non ex matrimonio dei cum humana natura/risum suscepimus ⁊ gaudium reparationis nostre spem hereditatis perpetue Fallor si non hoc gaudiũ nunciauerit angelus in die natiuitatis sponsi dum ait pastoribus. Euangelizo vobis gaudium magnum quod erit omni populo. Sed neqꝫ defuerunt encenia neqꝫ donaria nuptiarũ dum nunciata est Gloria in excelsis deo. ⁊ in terra pax hominibus bone voluntatis. Dum in misterio floruisse perhibentur vinee engadi/cum ceteris miraculis. ¶ Ceterum pro secundis nuptijs christi cum ecclesia. subiungamus figuram matrimonij ysaac cum Rebecca. cuius nominis interpretatio est/multum accipit. Et que sponsa/queso maiꝰ aliquid accepit a sponso q̃ a christo susceperit ecclesia. Potuerãt hic dotes seu dotationes sue nũerari superna/turales. naturales spirituales et tempora/les. de quibus supra notauimus Quid q̃ fuerunt ex hoc matrimonio duo filij varie sortis et indolis. Jacob bonus ⁊ simplex Esau malus ferox ⁊ discolus. de quibus a deo dicitur Jacob dilexi/Esau autez odio habui. Per istos vero fratres quid aliud datur intelligi q̃ in ecclesia que est congregatio fidelium. diuersa generatio filiorum quorum sunt aliqui solo nomine christiani. alij re simul ⁊ nomine. Mali subinde p sequuntur bonos sicut Jacob et ab Esau multa ꝓpessus est. vix est itaqꝫ Jacob in ecclesia quem non exerceat Esau malicia. ¶ Deniq̃ christi desponsationem cum anima singulari figurant nuptie Jacob cũ duabus sororibus Lya ⁊ Rachel. Lya actiue vite. Rachel contemplatiue typũ gerit in anima deuota. quarum filios si nũerare ⁊ ad figuram traducere studeremus. recensendus esset liberll ille Richardi pulcerrimus de duodecim patriarchis ad quem remittimus ¶ Adde q̃ ad p̃dicta Diesus totus desiderabilis tribꝫ animam sctãm appellat nominibꝫ in canticis/sororem filiaz sponsam. Sororem ꝓpter coniunctionem sui cũ humana natura. Filiam ꝓpter cõiunctionem sui cum ecclesia que mr̃ est Spõsam ꝓpter cõiũctiõem sui p gratiam aut gloriam cum ipamet anima sancta. ¶ Considera tandem et inuenies nuptias omnes istas factas esse in chana galilee. Hinc ysaias Zelꝰ dñi exercituũ faciet has vicz nuptias/Et hoc in galilea q̃ transmigrationẽ si/

gnificat vide q̃ mirabilis q̃ multiplex trãs
migratio. dum diues fit egenus/eternus tẽ
poralis/deus passibilis in ꝑmo matrimo
nio. dum igitur scdo dimisit ecclesia suos er
rores/sua ydola/culturas deorꝫ/cerimoni/
as iudeorꝫ/dum in tertio fit anima de me/
retrice sponsa xpi/fit vxor regis summi q̃ p̃
us erat scortum vel mũdi vel caruis vel di/
aboli. ¶ Studiositas his auditis gratias
agens verita ē allegoriam vltra fatigare q̃/
mõlibet aut respo nsis quesidcirco finez lo/
quendi fecit in impcatione ꝓticipatiõis ha
bende cũ his nuptijs xpi et eccie nũc ⁊ in se
cula seculoꝝ. Mihi vero ad meipm reuer/
tenti zelus domus dei nõ defuit qui moni/
tionib sobrietatis obediens cõsenserat si/
lentio ꝑteriri tunc declaratiõem duplicis ap
posite cõsiderationis de vino sacre sapien/
tie/ Erat enim zelus scdam scientiam ꝓterea
fugiebat ⁊ multiloquij tedium/⁊ amore re
dargutionis odiũ/pstolans cõmodius lo/
cum alterum tps et actũ. Extimulauit me
nihilominus postmodũ crebro quidem et
multum sibi vocem dari. que si negarek pe
tebat omnia scriptis inseri/inducebat seruũ
fabulose mide qui domini videẽs asininas
aures quia prodere palam timuit submur
murauit et infodit terre/vnde ferunt arun/
dines exorte viciũ mide subsibilãtes. Sua
debebat zelus in ꝓposito saltem ita fieri pro
nũcians/neq̃ scientiam sibi que tempa p/
sonas ⁊ loca circũspicit/neq̃ compassiõis
caritatem deesse. Recte quidem quoniam
hic demum zelus est laudabilis/ qui mala
quelibet auferre vult q̃ videt in domo dei
Sed si tollere nequit tolerat et gemit to/
lerat ꝓm scientiam/gemit p cõpassionẽ. Est
itaq̃ scientia sine zelo languẽs. Esset zelus
sine scientia ꝓcipitans. Esset vtrũq̃ si deẽt
compassio nimis amaricans ⁊ inducẽs nõ
tam correctiõem vitij q̃ irritatiõem odij/ze
lus igitur ad vim irascibilem/discretio ad
rationalez. compassio ad concupiscibilem
mouendas vno mutuo q̃ cõsensu spectãt
vt ordinatus in se sit totus homo potens
p zelum sapiens p discretionem beniuolus
p compassionem assecutus in hoc appria/
ta beatissime trinitatis/que sunt potentie/
vigor/sapientie fulgor/beniuolentie dul/
cor. in quib fundank apud opationes lau
dabiles modus species ⁊ ordo. Item men
sura numerus ⁊ pondus. Rursum vnitas
veritas et bonitas/referẽdo singula singu/
lis appriatis beatissime trinitati ex q̃ om/
nia efficienter p quaz omnia exemplariter
in qua omnia finaliter existunt. sicut ē om
nibus causa essendi/ratio discernendi/⁊ or
do viuendi. Et quando zelus apud me cõ/
scium se fatebatur habere sibi socias scien/
tiam atq̃ compossionem ꝑcipue quẽ nihil
p iniuriam. nihil in iram. scandalum. liuo
rem. odium vel rancorem cuiusuis personę
dicere vellet aut scribere sed ad extirpatiõz
errorũ ⁊ emendationẽ errantiũ morẽ ei ge
rere disposui/scriptis inserens que circa du
plicis ꝑdicte cõsiderationis ꝑtractiõem de
negligentia vini sacre scripture salubri mo
nitione videntur annotanda.

Erat igitur scda cõsideratio q̃ in
nuptijs crescentis ecclesie ⁊c.

¶ Feruor iraq̃ deuotionis qui
principes ⁊ alios votãtes eccle
siam mouit vnde queso genitus fuit ⁊ si nõ
ex ꝑcõcepto calore vini spũalis sacre scrip
ture vehentis ad eterna mentes suas terre
noꝝ amore calcato. Nũc autem si viderint
pincernas vini huius prelatos et docto/
res labi funditus in inferiora terre neq̃ vl
lam de spũalibus solicitudinem gerere q̃d
ni repetãt que dederunt causa cessante con
ferendi aut q̃ a noua saltem donatiõe repe
scant. ¶ Ecce iam vidimus plimos in sa/
cris etiam lris eruditos q̃ vitijs plato ꝝ ir/
ritati/zelantes domum dei non ꝓm scienti
am/nequaq̃ timuerũt suggerere ꝑncipib
et pplis vsq̃ ad ꝓpessionẽ mortis q̃ fas erat
eis tollere tpalia clericoꝝ habitualiter deli
quentiũ. Rursus q̃ bona eoꝝ nõ erant ni/
si pure elemosine. Nũ insup nõ erant tradi
ta nisi sub cõditione bñ viuẽdi ⁊ vtendi q̃
deficiente ꝑibat titulus iuris. neq̃ q̃q̃ re
liquũ clero tali suij erat. Adde q̃ nõ ꝓfuerũt
neq̃ desunt seculares cupidis auribꝫ ⁊ assẽ
su talia recipiẽtes/nihil aũt facilius q̃ per
suadere volẽtib spolia clericoꝝ/dũ vl aua
ritia vel odiũ vel inuidia vel zelus indiscre
tus trahit eos. ¶ Opponũt alij plat ⁊ cle/
ricis paupertatem eccie ꝑmitiue in aplis ⁊ di
scipulis/ autenticant e celo missam vocem
dũ a Cõstantino dotata est eccia magis di/
uino iuxta ꝓphiam danielis de regno chri/
sti quã humano cõstituto. Hodie venenũ
effusũ est in ecciaz dei. Que oia q̃d aliud q̃
spoliãdam esse loquũtur eccia m. Verũ q̃d
antiq̃ ⁊ q̃d sola lectiõe ꝓgnita ꝓmẽoram ⁊ ꝑ
dicatũ ē solẽnit aptissis ꝓbis q̃ ñdicitas

erat solum vel p̃cipuum mediũ p̃dicatiõis verbi dei/quia spine diuitiarum suffocant verbum Et Paulo añ dum quereret ipe p̃dicans qui sunt p̃dicantes. Rñdit pfecto soli mẽdicantes quoniam pauperes inquit euangelisantur Taceo q̃ dixerat antea q̃dam ex mendicantibus p̃latis nos p nob p̃ncipes habebimus aduersus p̃latos. sup addidit alius/ac etiam mulieres/subintulit alter minacivultu nos tale seminabim⁹ semen in vno die qõ eradicare p annuz nescietis neqz poteritis. hec et similia si mihi/li pendũtur a p̃latis secularibus/sibi defensores suos seculares theologos vinum sacre saplentie ministrantes in puritate. vel abiciunt. vel negligunt. vel opprimũt. q̃d p̃ñtius est q̃z vt p̃ncipes dicant et statuant apud semetipos. si mendicitas solum vl p̃cipuum medium est ad p̃dicatiõem verbi dei. cum nihil magis incumbat ecclisie prelatis q̃z huiusmodi p̃dicatio. ꝓter quam apostoli dixerunt nõ est nos equum⁹ relinq̃re verbum dei et ministrare mensis. et paulus ait/non misit me dominus baptisare. sed p̃dicare. quid eligibilius nobis est q̃z vt prelatos reducamus ad mendicitatem sub latis tot diuitiis z dotationib/in quibus ociosi gloriantur neqz superbiunt supra regum et principum potestatem. Nihilo/minus hec et similia cum p̃dicantur dotationis ecclesie subuersiua fit applausus. significatur vt excurrat fmo. dum vero p fauore debito p̃latorum. p libertatibus eoꝝ p fidei quã tueri pfessi sunt vsqz ad mortez defensione p̃dicatio fit. mor oscitant. inq̃etantur submurmurant. exibilant tumultuantur finem vigent. Attendat pastoralis solicitudo. ne per impunitatem talium crescat in ecclesiastica hierarchia deordinatio horror atqz confusio. Unde si mendicitas post apostolos z sanctos doctores nouiter subintroducta. ministraret hodie sola vinũ p̃dicationis p populos in ecclesie nuptiis In multis itaqz nũc male est fateor ecclesie sed in multis deteriora venirent/quemadmodũ sumi poterit ex dicendis in altera cõsideratione patens argumentũ Ecce vero dum talia maditatio cordis mei secũ re uolueret. cõspicere visa est hinc mendicitatem religiosoꝝ. hinc ꝓprietatem p̃latoꝝ q̃rum vtraqz p̃dicabat laudes suas. alterius altera statui p̃ferre se cõtendens. Preoccupauit mẽdicitas z quis dubitauerit/inquit/me p̃ferendam esse ꝓprietati vel app/priationi temporalium. que volens esse pfecta abij iuxta consilium christi. et vendidi omnia que habui. et dedi pauperibus. vt nuda sequerer expedite nuduz christum Precello quidem in multis. sed quinqz progatiuas eũerasse suffecerit. Dens nonne mihi liberior est ad cõtemplationem quoniam egena sum. nõ potens epulari/quotidie laute z splendide. ꝓterea neqz cibo neqz vino gratior in crapula z ebrietate. neqz somniculosa iaceo somno vino qz sepulta Sum insup aptior ad p̃dicatiõem quoniam doceo nedũ verb studiosissime hauftis ex intimo fonte sacre scripture. z artificiosissime cõpositis in allegationib in rigmis in rõnationib miscẽdo seculares autores poetas z rhetores. Sed exemplo p/prio quod efficacissime doctrine genus est predico contemnendas esse seculi diuitias pompas honores atqz delicias. sequẽs cristum qui p̃us cepit facere/post docere.

Quid tertio q̃ elongãtior sum ab adulatione qz nõ temporale lucrum. nõ fauorem diuitum. nõ applausum ppl'oꝝ sed spũalem dumtaxat aiarum salutem exquiro. q̃d enim mihi est sup terram. Quid p̃terea quarto q̃ a formidine resistentium verbo dei liberata sum. dum ab eis maior effici nõ ambio sed refugio. querens in nuptiis ecclesie locũ nouissimũ nolẽs p̃mos recubitus i cenis. nec salutatiões in foro. nec vocari ab hoibus rabi neqz p̃mos cathedras in synagogis/seuiat mũdus vniuersus aduersuz me ad quã me poterit sortem viliorem deiicere q̃z mẽdica queram panem meum

Cõstat deniqz me liberatam esse ab omni solicitudine/Cur enim de crastino cogitarez que habens alimenta vndecũqz quesita et quibus tegar etiam vilissimis resarciꝰ qz saccis cõtenta dego. cõsiderans aues celi q̃ neqz laborant. neqz nent. neqz cõgregãt in horrea et pater celestis pascit eas. Pro/prietas ex aduerso contendebat/primo iuxta sniam Aresto. argumẽtis policiã socratis z platonis q̃ erat expedientior apũ homines presupposito peccato secus in statu gl'e Secus in originalis statu iusticie vbi fuissent oia cõia. vbi nullus a ꝓpriando diceret hoc meũ est. hoc est ꝓ tuũ qm̃ vnicuiqz fuissent omnia subiecta sub pedibus eiꝰ Omittat de singulis hominib fiat ꝗ p̃latꝰ ecclesie tantũ fmo/quib ego ꝓprietas mlũ

offero fructū spūs/pſertim ꝗntuplicē ī edi
ficatiōez ſbditoꝝ. ¶ Nūt ex me ꝑmo ſubſ
dia tpaliū. vnde miam exerceāt apō ſubdi
tos egētes afflictos ⁊ debiles pupillos vi/
duas neqz ſub ſpecie pietatz ⁊ q̄ſt⁹/ſpolia q̄
runt onium neqz lac emungūt vſqz ad ſan
guinem. qō vt exercere poſſet ſctūs Tho/
mas cantuarien̄/ſtuduit vſqz ad mortē pro
ſeruatione redditū eccīaſticarū decertare
¶ Habent ex me plati ſcōo decētem ⁊ ho/
neſtum ſtatum fulgentem ⁊ reuerendū co/
ram pplis/qui ſicut aiales neqz ſatis capi
unt celeſtia neqz virtutes interiores plene
cōſiderant/ꝓterea faciliter egenos ⁊ pāno
ſos homines pcipue ſi opportune ⁊ īportu
ne queſtuati fuerint verunt in opprobriū
vel cōremptum/maxime dum non aſſunt
eis opationes heroyce ⁊ miraculoſe. quem
admodū fuit in ſanctis aplis ⁊ plimis ſuc
ceſſoꝝ. alio quin ſiquis ornatum exteriorē
ſplendidum culpat in platis/tollat ex con/
ſequenti pcioſiſſimos ⁊ pclariſſimos quoſ
libet ritus ⁊ ornatus ab eccīa que incedit ſi
cut regina in tunicis caſulis cappis ⁊ cete/
ris veſtimētis deauratis circūdata varieta
te ¶ Adde tertio q̄ tyrannis incutio formi
dinem ego p̄petas. dum attendunt me pa/
ratam ⁊ potentem ⁊ talem eſſe que ſufficiā
eis reſiſtere. ¶ In ſubditis pterea diſcolos
et inſolentes ego diſciplinatas punatiōes
potens exerceo/ne ſua contra ꝓboꝝ vitam
tam quietam pualeat effrenis iniquitas
et vt regētis conſeruetur auctoritas ¶ Po
ſtremo ſollicitudinem anxiam ⁊ quando/
qz fraudium ſectatricem ego ꝓprietas a pre
latis et domeſticis ſuis excludo. diſtribuēs
vnicuiqz put opus eſt/ne vel rapere vel co
gitare ſupra moduz. de craſtino compellat
eos egeſtas cui parum eſſe fidei dicit ſatiri
cus et lex. hec eſt eccleſie ꝑmitiue inſtitutio
hec aurea mediocritas/quā Salomon op
tando deſcripſit Diuitias inquit ⁊ pauper
tatem ne dederis mihi/ſed tantum victui
meo tribue neceſſaria/puſilli animi eſt dic̄
Seneca non poſſe pati diuitias et indice/
re ſibi odiū auri vel argenti/refrenetur cu/
piditas. et ſufficit ¶ Parabat ad hec men
dicitas contentioſa voce reſponſionem ad
ĩcere p̄ponens ſe talem eſſe cui mediocri/
tas amica eſt. quoniam nihil habens ipſa
iure ꝓprietario/poſſidet omnia caritatis ⁊
ſufficientie titulo/querit enim primum re/
gnum dei ⁊ iuſticiam eius/omnia idcirco
apponuntur ei/nihil inſuper ſe timere de/
fendit/nimirum quia nihil pdere habet. in
cultans illud ſatirici Cantabit vacuus co
ram latrone viator Concludit ꝓprietatem
eſſe tumidam/elatam/pompoſam/iactan
cem ſui. deſidioſam. cecam. inſciam ⁊ hebe
tem. que quia tangit picem diuitiarum in
quinatur ab ea. ⁊ ſpinarum aculeis cruen/
tata ſuffocatur. neqz paſcit quia mercenna
ria eſt oues ꝓprias pabulo doctrine/ſz emū
git vſqz ad ſanguinem. et excoriat vſqz ad ī
teriora oſſium ⁊ diſcrimem vite ¶ Ceterū
has impatienter ferens mendicitatis con/
tumelias ipa ꝓprietas dici non poteſt qua/
lia quanta qz reddere verba parabat/ Vo/
cans eam in ꝑmis apoſtatam a lege quali/
bet nature ſcripture et gratie. nec deerat al/
legationum multiplicatio/ Seductricem
inſuper arguebat eam/fallacem girouagā
que penetrat ſub obtentu/ne dum prolixe
orationis/put loquitur apoſtolus. ſz con/
feſſionis domos captiuas ducens mulier
culas oneratas pctis/que rurſus nomē hu
mile paupertatis facit inſtrumentum ſibi
et medium ſub velamine ꝓuilegioꝝ ad om
nes diuitias. delitias. pompas. cum ſūmo
ocio ſine labore plus ceteris hominib⁹ aſſe
quendas. Pergebat vltra ꝓprietas indu/
cere teſtes autenticos ꝑ ſe vitaſpatrum au
guſtinum. de opere monachorum librum
de ſancto amore/ꝓpoſitiones domini Ar/
macani cum ſimilibus multis Que demū
ſectas habens inter ſe. ꝑ diuerſitate habitu
um et doctrinarum. coniungitur ad impu
gnationem ceteroꝝ ſecularium ⁊ regulari/
um prelatoꝝ et doctoꝝ ¶ Tum exhorrui
fateor in ipa meditatione mea quando ta
lem ſuboriri contentioſam hoſtilitatem p/
prietatis et mendicitatis animaduerti qui
prius in audiendis laudibus vtriuſqz ſe/
dulus delectabar. Exclamo protinus. abi/
te precor hinc/neqz iurgijs iſtis me fatiga/
ueritis Itaqz non noſtrum inter vos tan/
tas componere lites. Ite potius ad experi
entiam/hec ſiquidez mentiri neſcit de qui/
bus nonit. nouit autem omnia ⁊ mentien/
tes non patitur non redargui/hec ideo te/
ſtis idonea hec iudex incorruptiſſima que
ſi querebam hanc ſuſceperit/ſuggerat ⁊ in
ſinu et ſacro ſancto generali concilio/
¶ Quid ſentiendum inſuper allegatz vtrim
qz quid demum faciendum. Ceteri ſi men/
dicitas probare voluerit teſtimonijs ope/
rum dilucidis q̄ ad illa ꝑ eaz propoſita ſit
efficax mediatrix ipa prorſus ſuſcipienda

fouenda ꝗ iudicabitur. Similiter et pro/
prietas laudabitur ⁊ in ꝓlatis/si tales i eis
quales ꝓponit effectus opetur. Verũ ꝓcla/
re dictũ est a quodam respublica vel eccla/
stica non regitur ꝑ si. sed nec solo dictamie
speculatiue vel imaginarie rõnis guberna
tur/executio requiritur in practicatione o/
peris ꝗtum res humanep iocis tempibus
et ꝓsonis paciũtur. Deniq; est inuenire sta
tum imo nec hominez vnicũ nisi rarissime
in quo granis virtutũ mixte nõ sunt plres
numero palee defectuũ. Nam et cuz tritico
crescũt zizania/qualia tolerare cõuenit/vel
sic eradicare ne sil' euellatur ⁊ triticũ. Sil'r
vinũ deuotionis secũ fert acinos ⁊ feces q̃
rundam defectuũ humane corruptiõis Ꝗ
nitat status quilibet esse talis qualem vult
se estimari. atq; respectu finis sue cõstituti
onis cetera conet moderari. Sit mendici
tas vt ꝓtendit/ad cõtemplatiõem liberior/
sit ad ꝓdicatiõem vtilẽ aptior/sit ab adula
tione longior/sit a formidine ⁊ ambitione
remotior/sit ab omni temporaliũ solicitudi/
ne quietior. Proprietas vero sicut gloriat
hospitalitatem exerceat. decẽtem ⁊ venerã
dũ absq; fastu superfluo statũ teneat/formi/
dinem tyrannis incutiat subditos insolen
tes coerceat/sollicitudinem noxiam et an/
xiam ꝓcul a se suis ꝗ familiarib abijciat.
Deminerit tandez vtraq; iuxta comici sẽ
tentiam/quoniam hec omia in mẽdicita/
te ⁊ ꝓprietate talia sunt qualis est animus
vtentis. hoc cernere est in vino bono sapie
salutaris. Cuius odor sapor ⁊ vsus fit alijs
in egritudinem ⁊ mortem. alijs autẽ ꝓficit
ad sanitatem ⁊ vitam ꝓpetuã. Cõsumma/
ta est dictis istis secũda cõsideratio/sit trã/
situs in tertiam ⁊ postremam.

¶ De nuptiis ec/

Ꝗ i clesie nunq̃ deesse poterit ⁊c.
Primã huius ꝓsideratiõis ptẽ
affirmat xpus sacerdos in eternuz/cui⁹ lex
si deficeret sacerdotiũ non subsistere conse
quẽs esset/sicut ecõuerso dicit apl's q̃ trãs
lato sacerdotio necesse est vt legis transla/
tio fiat. ¶ Altera vero ꝑs cõsideratiõis vti
nam falsa esset sed verissima eẽ nimis expi
ri datũ est. alioquĩ nunq̃. tot errores tot in
sanias falsas/tot hereses menstruosissimas
cõsitas fuisse etiam vsq; ad adulteratiõe p̃
mox ꝓncipioꝝ moraliũ que sunt de ꝓmis
impssionib ⁊ inscriptiõib nature/sensisse
mus in hoc cõcilio/in cuius gremio per a/
liquos fouentur nutriũtur multiplicantur
et augentur sicut infra mirabim⁹. Sũt q̃/
bus vinũ sacre sapientie ⁊ odor eius vertit
in abominatiõem quoꝝ ista vox est Quid
ad nos ꝓmo de fide satis est q̃ xpiani sum⁹
credimus vt pentes nostri in simplicitate
bona/hoc sufficit ⁊ satis ẽ/qr scrutator ma
iestatis opprimet a gloria nec opus est al/
tioza se querere. Dicitur hec ne dum a sim/
pliciby ⁊ idiotis. sed a magnis ꝓlatis. q̃bus
ex officio competit patos semp esse debere
ad satisfactiõem omi poscẽti rõem de ea q̃
in eis ẽ fide. Vox alioꝝ est dum ꝓpinari q̃
ritur vel depurari vinum sacre fidei. queri/
mus pacem. querimus vnionem ⁊ ecce tur
batio. cõturbat enim vinum istud plimos
diuisiones sectas odia dissensiones indu/
cit per vniuersum corpus huius sacri con
cilij. dissimulatio vel dilatio nõne salubri/
or. nõne discretior existeret? Sunt alij nec
facile dixerim si deteriores ꝓoriby/scioq; in
saniores Bibunt illi quidem vinum sacre
scripture sed quia corruptis moriby q̃si fe/
brilibus totidem humoriby infecti sunt de
lirant aptissime ⁊ in ipis vt aiũt ianuis p̃n
cipioꝝ cespitant impigũt palpãt ⁊ corru/
unt incurrentes illaz euangelice prophete
maledictiõem si ad allegoriam traducta sit
Verũ hi quoq; p̃ vino nescierũt ⁊ p̃ ebrie/
tate errauerunt/sacerdos ⁊ ꝓpha nescierũt
p̃ ebrietate absorpti sunt a vino. errauerũt
in ebrietate/nescierunt videntem. ignora/
uerunt iudicium Sequitur omnis eẽ mẽ
se replete sunt vomitu sordium q̃ ita vt eẽt
locus vltra. Dic vomit⁹ ⁊ he sordes q̃d ap
tius q̃ hereses ex indigestione vini sane fi
dei ꝓdeuntes significant. quib mensa sa/
cre scripture reddit abominabilis ⁊ hinc
videtur impleta de talib impcatio ꝓpheti/
ca fiat mẽsa eoꝝ/mẽsa sacre scripture/in la
queum ⁊ in retributiones ⁊ ĩ scandalũ. ob
scurentur oculi eoꝝ ne videant. Et iterum
psalmus alter. Turbati sunt ⁊ moti sunt si
cut ebrius. ⁊ omnis sapiẽtia eoꝝ deuorata
est. Rursus in Jeremia Sume calicem vi
ni furoris huius. quia sez malos furere fa
cit q̃ patuit in iudeis inuidis ⁊ auaris fu
rentib ad doctrinam xpi. Sequitur et p/
pinabis de illo cunctis gentib ad q̃s mit/
tam te ⁊ bibent ⁊ turbabuntur ⁊ insanient
a facie gladij quem ego mittam inter eos.
Sequitur bibite et inebriamini ⁊ vomite

et cadite/et nolite consurgere a facie gladij
quem ego mittam inter vos. Per gladius
hunc verbū dei/sicut p vnū doctrina fidei
mistice designatur. Exempla heu maledi/
ctionis huius nimis apparent apud non
nullos in nuptijs etiaz huius cōcilij posi/
tos Cuius hanc vnam vel maximam cām
accipe/q̄ ad examinatiōem pestiferarū do
ctrinarū multipliciter euomitarū nequaq̄
datū est theologis ac iurispitis sepe ac libe
re cōuenire, phiberi quesitū est hoc potius
vijs z exemplo nimiū scandalosis/ve deti/
mentib̄ veritatem in mendacio/de q̄ Jere
mias/ vero mendatio opatus est stilus scri
barū mendax/dū in calice, phano fit vini
theologici, pinatio Quo circa ponatur
hic vna ex petitionib̄ cōpositis/vt ex assert
ionū fieri examinatio p singulas natiōes
pter cās. xij. Primo q̄z tandē sic oporte
bit examinationē huius doctrine fieri sive
ra sit z sana/vt dogmatisēt p pianitatē taz
ppl'o q̄q̄ clero/et an sit in foro conscie salu/
briter cōsulenda et fiat hoc in cōe p singl'as
nationes et sacrū collegiū pusq̄q̄ ferat in cō
sessione snia. Rursus secūdo q̄z materia
talis est de qua possunt iudicare ne dū the
ologi sed canoniste z legiste z boni moraleſ
simo z generaliter omnes habentes sanum
z integrū iudiciū rationis/cōcernūt em p/
cepta moralia que sunt pma pncipia natu
raliter inserta cordib̄ hoīm/licet etiaz sint
diuina lege repetita z iussa, pter malicie nu
bē que scripturam hanc obtenebrās obfu/
scat in cordib̄ malignoz. Subinde q̄z
constatq̄ assidue scandala multiplicantur
occasione dilationis q̄ fit z facta est iaz per
annū cū dimidio z vltra in hoc sacro conci
lio/dum non est declaratū q̄d veritas hēat
supra pdict̄ Amplius quarto q̄ talis di
latio cedere videt in grāde dedecus hui⁹ sa
cri cōcilij dicētib̄ multis vario mō q̄ con/
ciliū materiā istam determinare vel nō au/
det q̄ō est timiditatis z ignauie/ vel nescit
q̄ō est cecitatis z ignorantie/ vl'nō vult q̄ō
non est caritatis vel iusticie. Ampli⁹ q̄a
si tanta solicitudine damnati sunt errores
et errantes a pncipio concilij vsq̄ nunc de
alijs terris z puintijs vbi multi potētes de
illis terris nedū nō querebāt hoc/sed totis
studijs p litteras et aliter obsistebant/gues
nimis videretur z scandalosum in pdictis
terris q̄ errores in regno francie seminati ī
notoriam seditionem et scandalū totius re
gni/in pniciem incredibilem tam aiaruz q̄q̄
corporū. non declararent hic vel damna/
rentur/cum hoc requirat rex francie christi
anissimus cum cōcilio suo toto z pclarissi/
ma vniuersitas pisieū cū tanta instantia tā
p litteras patentes q̄q̄ aliunde z cū testimo
nijs nimis credibilibus sup scandalis z se
ditionibus puenientib̄ assidue ex doctria
tali. Additur hic q̄ principes dicere posset
Johem huſ et errores suos fuisse damna/
tos/q̄z erant cōtra platos z clerū/sed dimit
tunt istos iohis parui q̄z sunt cōtra princi
pes et seculares, licet ad veritatem tangunt
ecclasticos cū secularib̄ sicut scribit impe/
rator Proinde sexto q̄z serenissimus rex
romanorū et dū psens erat verbis z abūs li
teris attentissime recōmendauit cām istaz
et damnari, pcurauit istam assertionē Qui
libet tyrannus zē. In qua virtualiter z suf
ficienter hec doctrina. ix. assertionū dāna/
ta est sicut patet intuentib̄ et declarabitur
manifestius ex inspectione toti⁹, pōis pn/
cipal' Jo. pui, pducte ex pte regis frācie coram
toto concilio generali /cum instantissima
petitione examinationis diligentis de ea/
dem faciende Septimo q̄z z si forsitan
fm aliquorū iudiciū hec materia potuisset
ab initio dissimulari ad tempus hec dilatō
seu dissimulatio non habet mō locū/q̄z p ī
portunitatē aliquorū ne durius q̄d loqua
mur effectum est vt nedū dogmatizaretur
hec doctrina p vnū scz mgrm Jo. parui/sz
iam p plurimos in hoc concilio et alibi/ q̄
quauersum z spāliter p totū regnū fraucie
cum multiplicatōe errorū alioruz nō minus
piculosorū/et cū autoritate illorū qui se sub
scripserunt in modū cōitatis seu cōgrega/
tionis ne dicamus monopolij vel conspi/
rationis sicut in scedula fratrum mendicā
tium de quattuor ordinibus late patet.
Ampliuſ octauo q̄z necesse est conclude
re q̄ multi sunt heretici vel saltem heretica
tes in hoc sacro concilio z alibi/qm multi
ex vna pte dicunt et constanter affirmāt q̄
hec doctria est erronea in fide z morib⁹ ac
multipliciter scandalosa. alij sunt in oppo
situm dicentes q̄ hec doctrina est vera. alij
q̄ est opiabilis. alij q̄ est pbabilis ad vtrā
q̄q̄ pte m. alij q̄ est forsitan vera. alij q̄ non
iudicio fidei reprobandaq̄z nō ptinet ad fi
dem. Constat aūt q̄ assertiones iste sic cō/
trarie stare non possunt cum fidei puritate
et sine scandalo manifesto totius ecclesie.

Est igitur de necessitate salutis ꝓuidendũ
p ꝗ sacrosctũ cõciliũ ¶ Rursus cõtinuãdo
qz si fieret vt aliq̃ ꝗrunt dilatio ad futuruz
pontificẽ vel cõciliũ/esset grauis nota hu/
ius sacri cõcilij/qz diceret sicut ꝑtactũ ẽ ꝙ
materiam hanc terminare vel nõ auderet/
vel nesciret vel nõ vellet/ergo et futurus sũ
mus pontifex rõnabilius posset excusatio
nem ꝑtendere regerendo culpam sup ꝑla/
tos de hoc cõcilio/ꝙ vel timuerũt vel nesci
uerũt vel noluerunt ponere terminum tali
cause. Et cõstat ꝙ nõ habebit plures cleri/
cos vnus papa q̃z habeat hoc cõciliũ / nec
maiorem audaciam ¶ Addo decimo q̃a
necesse est dicere ꝙ rex francie z vniuersitas
pisieñ. z pene totus clerus francie decipiũ
tur circa hanc materiam/quã tãto studio ꝑ
sequũtur vt damnet. aut ex altera ꝑte deci/
piunt illi q̃ ad oppositũ tendũt querentes
absolui z iustificari in hac cã/potest autem
pñs cõciliũ finem apponere/declarãdo ve
ritatem cui omnes et singuli dicunt se pa/
ratos obedire/et ita cessabit oĩs discordia.
¶ Subiũgatur vndecimo ꝙ iam videtur
modus debitus tractãdi/debet eñ cã fidei
tractari simpliciter z de plano sine strepitu
z figura iudicij. Et ꝙ ꝑus añ oĩa fiat inq̃si
tio et determinatio de ipa veritate fidei et
suo ꝗtereẽ q̃z ꝗ ꝗtereẽ ꝑsoali c⁹ cũq̃z Dz insu/
per audiri libere quilibet in denũciatione
sine hoc ꝙ q̃ratur inuolui ꝑ lites. debet ꝑte
rea examinatio fieri nõ in abscondito vl ꝑ
scedulas nec ꝑ cõspirationes sed in publi/
co coram ꝓtis vt habeãt ad inuicẽ colla/
tionem z examen diligens frequens z libe
rum/nec debent vota publicari saltẽ extra
cõciliũ maxime cũ signo notario autenti
co ꝑusq̃z factũ taliter extiterit. Demũ null⁹
ꝓtius ꝑsertim theologus/põt aut debet in
tali materia fidei tãq̃z suspectus repelli q̃n
intersit examini z iudicio/nisi forsan alle/
getur z ꝓbetur ꝓtra eum ꝙ est in fide meri/
to suspectus vel infectus. Utrũ vero factũ
fuerit oppositũ oĩm ꝑdictoz in ꝓcessu hu/
ius cãe iam notoriũ ẽ et pateret ex ꝓcessu qz
et ꝓpositũ est interesse ꝑsonale z denũciato
res quesiti fuerũt inuolui z facte sunt inuo
lutiones ꝓcessuũ non sine grauib⁹ expẽsis
At reuerendissimus in xpo ꝓ dñs cardial
cameraceñ. summus inter suos theologus
nõ in fide ꝑ ꝓi grãm suspect⁹ cõmissari⁹ ꝑ
hoc sacrum cõciliũ repulsus est. At magi/
stri in theologia nullũ inter se potuerũt ex/
amen facere/deliberationes quoq̃z secreto
prius in sacco posite/sunt ꝑusq̃z exaiarent
publicate ꝑ vniuersum regnum francie z a
libi cũ signis notarioz vbi nedũ fidei ꝗ ꝑ/
sonis imminet grande scandalum et peri/
culũ cum materia hec tangat magnos z po
tentes. Et apparet satis clare ex mõ et for/
ma cuislibet deliberantis que ꝑsona sit vl
que ꝑsone deliberãtes q̃z uis nõ in scripta
sint noia singuloz sed aliquoz et speciali/
ter mẽdicantiũ quattuor ordines exprimi
mur in scedula suas deliberationes conti/
nente. Attento etiam ꝙ alique deliberatio
nes loquũtur iniuriosissime cõtra magnos
et diuersos z innocẽtes/ita vt magis sint li
belli famosi ꝓtinus lacerandi q̃z deliberati
ones recipiende vel ꝑmulgende ¶ Dicat
postremo et vltimo ꝙ ꝑ literas serenissimi
regis romanoz et regis francie ac vniuer/
sitatis pisieñ. z ex notorietate facti ꝓstat ꝙ sẽ
tentia annullationis q̃ lata est ad vers⁹ sẽ/
tentiam ep̃i pisieñ. z inquisitoris nullate/
nus explicando causas ãnullationis gene
rauit z generat assidue scandala cõtra fidẽ.
z ꝓtra bonũ pacis ꝑ vniuersum francie re/
gnum apud doctos et indoctos/dum ad/
huc penderet z pendeat ꝓncipalis materia
fidei coram hoc sacro cõcilio. nec debuisset
accessoriũ terminari ꝑusq̃z hoc ꝓncipale.
Preterea necesse est necessitate ꝑcepti diui
ni affirmatim/et salutis eterne ꝙ ad occur/
rendum istis et ꝓximis scandalis hoc sa/
crosanctum cõcilium q̃z citius cõmode fie/
ri poterit/sicut fieri cõmode cito põt/deter
minet istõ ꝓncipale declarando viz verita
tem qm̃ hoc ꝓciso cetera faciliter vel desci
dentur vel quiescent atq̃z sedabũtur. Sed
oportet vt ꝑmittitur z instanter petit exa/
minationem fieri in sacro dñoz cardinali
um collegio et ꝑ singulas nationes z̃.
¶ Subiungatur sequens opuscum ꝑ cõ/
plemento consideratiõis huius vltime vbi
videbit pius et sapiens lector quãta neces/
sitas incumbit apud reuerendissimos pa/
tres ac deo amabiles ep̃os cum ꝑclaris do
ctoribus et ceteris spectabilibus dominis
de cõcilio ꝓuisionem apponere. Attenden
do ꝙ ad extirpationem heresum ꝓcipue vo
cati collecticq̃z sunt.

¶ Finit.